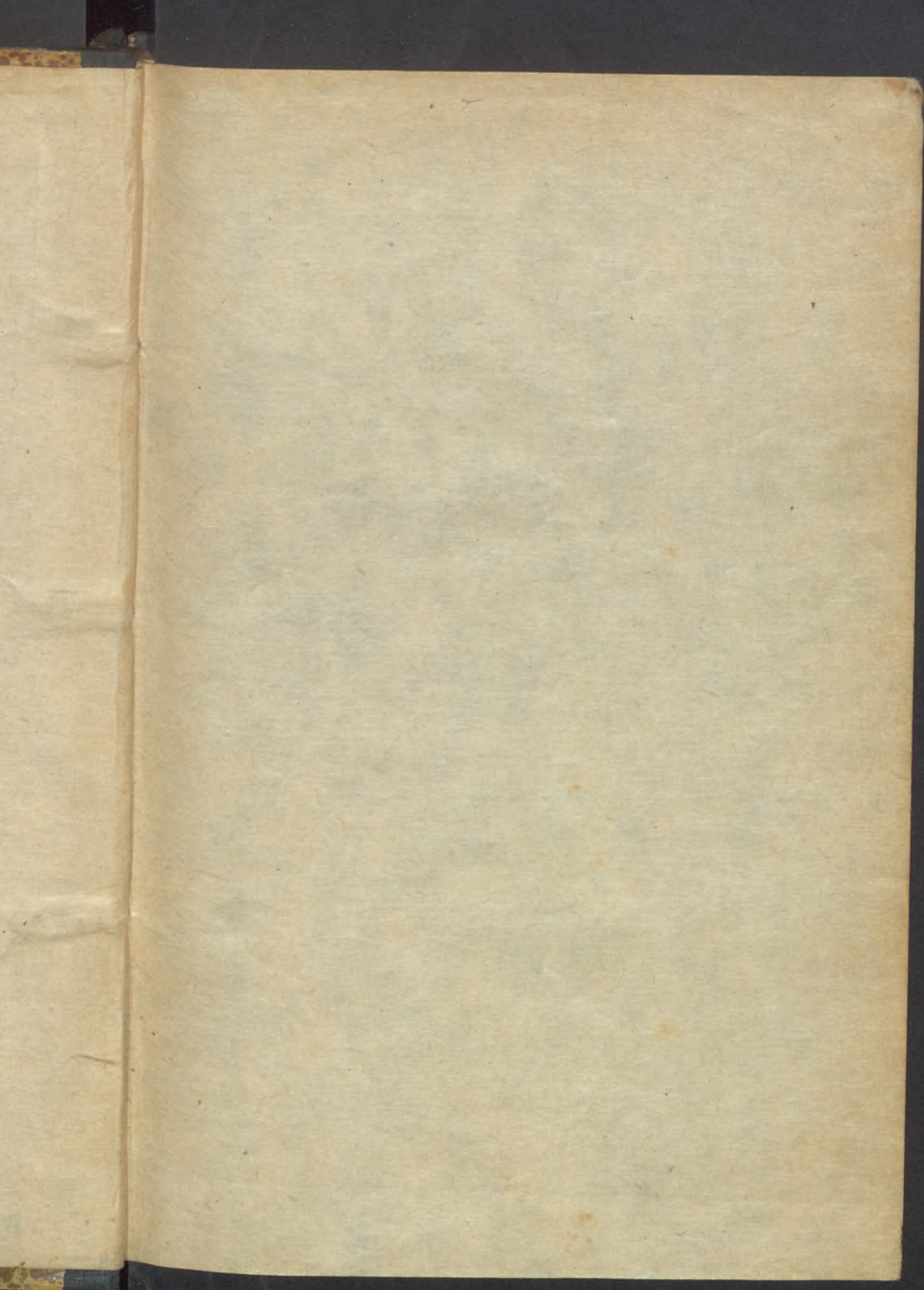
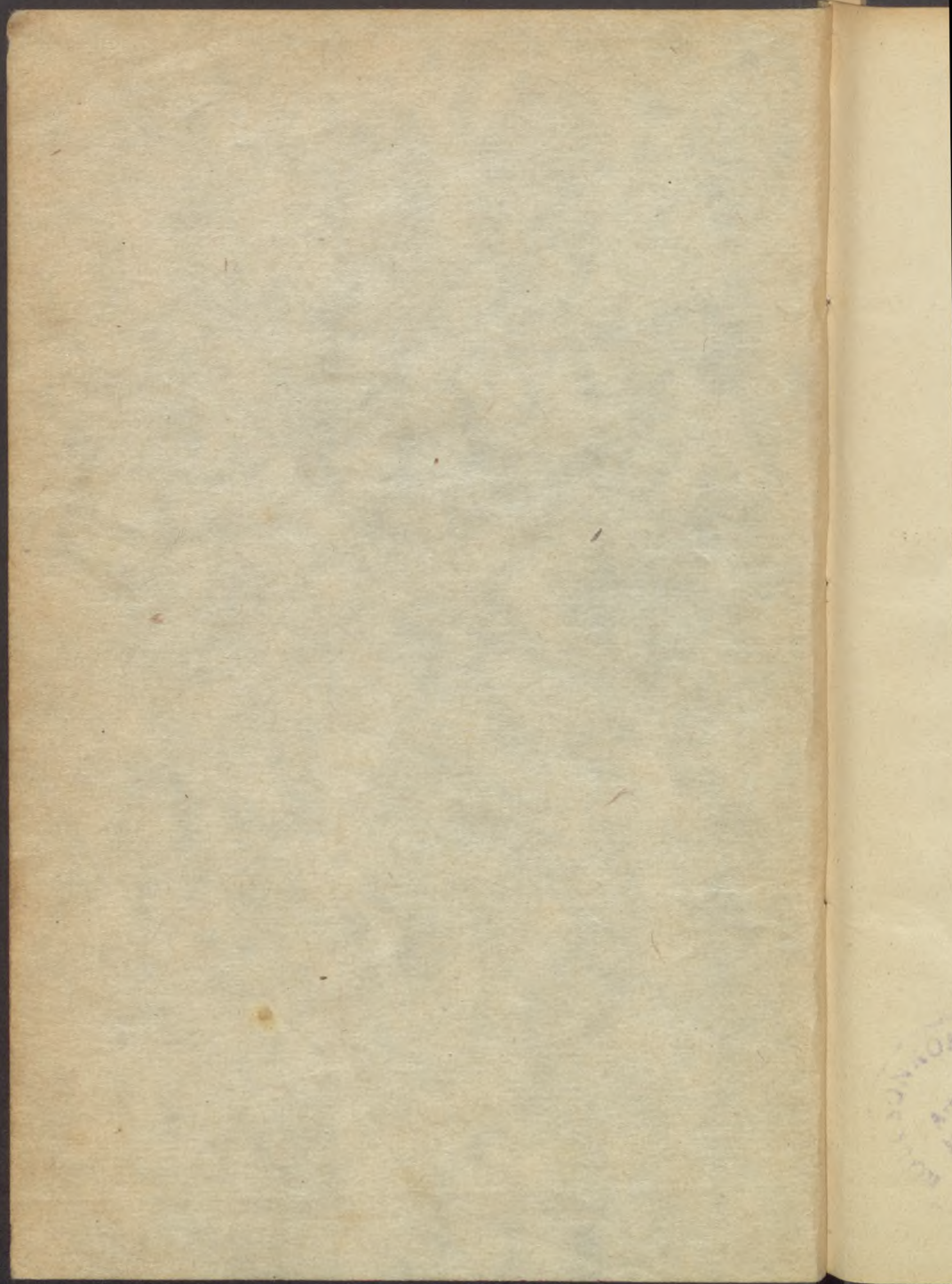

4

292613

974

HERCZEG FERENC

TILLA

HÉT JELENÉS

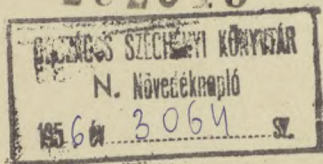
BUDAPEST 1919
SINGER ÉS WOLFNER KIADASA

Minden jog, az előadás és a fordítás joga is a szerző tulajdona

Copyright by Singer & Wolfner, Budapest, 1919.

292613

BUDAPESTI HIRLAP NYOMDÁJA.

Uj! Án
Kék r
A dol
A hár
Bizánc
Déryn

SZEREPLŐK:

Belizár

Tihanyi

Rioni

Holl

Tilla

Karola

Klára

Színházlátogató család. Páholynytőnő. Komorna.
Inas. Munkás. Gyerekek.

HERCZEG FERENC SZINMŰVEI

Uj! Árva László király. Szomorujáték 4 felv.	3:50
Kék róka. Színjáték 3 felvonásban. 5 kiadás	4.—
A dolovai nábob leánya. Színmű 5 felvonásban	3.50
A három testőr. Bohózat 3 felvonásban	3:50
Bizánc. Színmű 3 felvonásban	3:50
Déryné ifjasszony. Színjáték 3 felvonásban	3.50

Pad
abla
béka
mea
mell
ból
pad
a fü

mor
és T
ezt

zába

I.

Padlóig érő, apró táblákra osztott, óriás empir-ablak. Az ablak előtt női toilette-asztal, ezüst-, kristály- és teknősbéka-toilette-eszközökkel. Virágok. Az asztal előtt fehér medvebőr a padlón. Az asztalnál karosszék. Az asztal mellett, a néző-felőli oldalon, még egy szék. A szoba falából azonkívül csak egy keskeny fehér sáv látszik. A szinpad többi részét fehér függönyök zárják el. A szereplők a függöny nyílásán jönnek-mennek. — Reggeli verőfény.

Tilla, Komorna, majd Karola.

Tilla fehér pongyolában, a karosszékben ül. A komorna, fehér-kék csíkos ruhában, főkötővel, mögötte áll és Tilla vörös haját fésüli. A komorna nem beszél és azért ezt a szerepet hivatásos fodrásznőre lehet bízni.

Tilla (megszagol egy piros rózsát, visszatesszi a vázába. Kissé megfordul): Ki az?

Karola (a függöny mögül): Én vagyok: Karola. Szabad bemenni?

Tilla: Gyere, gyere! Jaj, csak hogy itt vagy! Hogy várlak már! Hol késtél olyan sokáig?

Karola (időközben belépett; sovány, sápadt, jelentéktelen nő; sötét színekbe, egyszerűen, némileg férfias izléssel öltözik): Nem végezhettem előbb...

Tilla: Hát beszélj! Mi volt?

Karola: Előbb hadd üljek le; gyalog siettem föl az emeletre! (Leül.)

Tilla: Voltál nála?

Karola (pillantással a komornára): Talán hagyjuk mégis későbbre...

Tilla: Nem! Előtte beszélhetsz! Egy kukkot sem ért magyarul. Tegnap kaptam Párisból... Hát voltál Tihanyi lakásán?

Karola: Nem... Ő volt az én lakásomon. Irtam neki, — kértem, jöjjön, — ma reggel el is jött...

Tilla: És megmondtad neki?

Karola: Mindent.

Tilla: Mégis, mit mondtál neki?

Karola: Istenem — hát, hogy vége köztetek — te nem akarsz már, — szóval vége! Szakítás!

Tilla: És ő?

Karola: Nyugodtan fogadta. Meglepő nyugodtan... Nem hittem volna...

Tilla: Hát mégis — hát mit mondott?

Karola: „Rendben van.“

Tilla (percenyi szünet után): Azt mondta? „Rendben van?“

Karola: Azt is mondta: „Minden úgy lesz, ahogyan Tilla akarja!”

Tilla (egy körömmollóval játszik, halkan): Pozór! (Párányi szünet után mohón:) És a levelek?

Karola: Igen, visszakértem a leveleidet...

Tilla: Hol vannak? Elhoztad?

Karola: Nem adta. Azt mondta: maga fogja neked elhozni.

Tilla: Ő maga? De én nem akarom most látni! Utálom az ilyen búcsújeleneteket! Vége van — hát ki-ki menjen a maga útjára és ne untassuk egymást tovább. Most el fog jönni, sírni fog, könnyörögni fog, le fog térdepelni — ah, a férfiak olyan rongyok!

Karola (komolyan): Tihanyi nem. Mondhatom: engem meglepett, hogy milyen flegmával fogadta...

Tilla: Hát akkor miért nem adta oda a leveleimet?

Karola: Nem tudom, — kérdezd meg tőle... De miért is írsz leveleket? Az most már nem szokás!

Tilla: Mert ostoba vagyok! Tízszor föltettem már magamban, hogy nem, de mikor tavaly úton voltam, megint csak írtam, — az ember olyan ostoba...

Karola (a toilette-asztalon babrál, kerüli Tilla tekintetét): Tilla, szeretnék valamit mondani...

Tilla: Hát?

Karola: De kérlek, ne haragudjál... Szeretném, ha nem adnál nekem ilyen megbízásokat, nem szívesen avatkozom az ilyenekbe...

Tilla (gúnnyal): Hogyne, tudom — mindenki tudja, te tisztességes nő vagy... erényes leány... nem tudom, megvan-e még a solymári díj?

Karola: Kérlek, ne gúnyolj! Arról van csak szó, hogy én irtózom ezektől az örökös izgalmaktól.

Tilla (göggösen): Szóval, te is cserben hagysz?

Karola: Ne idegeskedjél, kérlek... Nem hagylak cserben... Tudod, hogy szeretlek és mindent megteszek a kedvedért... De szeretném, ha nyugodtabban élnél... okosabban...

Tilla: Jaj, kérlek, most már egészen úgy beszélsz, mint a boldogult Nákszi néni!

Karola: Az a baj, hogy neked mindig az kell, ami nincs, — ami megvan, azt megúnod, mint a gyerek a babát... összetöröd, kiszeded belőle a kócot, eldobod... Mint a vásott gyerek — olyan vagy... Nézd, Tihanyi nagyon jóra való ember, igazi gavallér...

Tilla: Bánom is én! Tőlem lehet a világ első gavallérja, — csak engem hagyjon békében. Untat, bosszant a gavallérságával, — dühbe jövök, ha rágondolok... Egy ízetlen pozőr!

Karola: Nagyon szeretett téged.

Tilla: Hiszen ez az, amit nem bírok el! Az ő szerelmét! Ha nem szeretne, akkor talán még ellehettünk volna egy ideig... de a szerelmét, ezt a tolakodó, szívós, éme lyítő szerelmét nem bírom el!

Karola: Két héttel ezelőtt még magad is azt hitted, nem tudsz nélküle élni.

Tilla: Akkor szerettem. Vagy hittem, hogy szeretem. Mit tudom én? Elmúlt télen nagyon úntam magam, egyedül voltam, nem tudtam magammal mit kezdeni — én mindent elviselek, csak az unalmat nem, — akkor jött Tihanyi, — jókor jött, éppen jókor... De most már sokáig tartott... Az már nem volt szerelem, hanem házas-

ság volt, vadházasság... Meg volt a házasság minden kellemetlensége, a házasság előnyei nélkül... Köszönöm, abból én nem kérek! Örökös jelenetek — számonkérések, — gyanúsítások, — nem, abból én nem kérek! Elég volt! Nincs tovább! Én becsületesen megmondom, a szerelem elmúlt, ahogy jött, úgy el is múlt megint... Én erről nem tehetek... Én nem tudok hazudozni, komédiázni... Hát nem jobb így: őszintén megmondani egymásnak? Én nem bírom el a láncokat, — a rabságot. Én szabad akarok lenni! Szabad!

Karola: Szóval: megint szerelmes vagy!

Tilla (meghökkenve tekint rá).

Karola: Szerelmes vagy — másba. Aki így beszél, az szerelmes — másba... Ismerlek, Tilli!

Tilla (némán tekint maga elé).

Karola (megindultan): Tilli — a szemed könnyes!

Tilla (némán megfogja a kezét).

Karola (melegen): Édes Tillám, — mi van veled?

Tilla (fedett hangon): Majd megtudod... majd elmondom... Hiszen neked mindent elmondok... Te olyan jó vagy... Később elmondom...

Karola (halkan): Komoly dolog?

Tilla: A legkomolyabb... Az első komoly... Ez élet-halálra szól! Ah, ha tudnád, Karola! Oly boldog vagyok! Oly hálás... Megint hiszek Istenben! Hogy erre méltatott engem... Hálás vagyok neki, hogy ezt megérhettem — ezt a nagy érzést, az igazi szerelmet!

Karola: Az igazi szerelmet? Tilla, tavaly is ezt mondtad, mikor Tihanyi, — ah! (Leinti önmagát.)

Edit: Nem, nem, — ne beszélj így, — ez más, egészen más! Hidd el, Karola! Én mindig őt kerestem —

öt — ezt az embert — ezt az egy embert... Nem talál-
tam, — ez volt az én bajom... ezért volt olyan zavaros
az életem... már azt hittem, nem is tudok szeretni...
Oh, ha most belém látnál!

Karola: Ő is szeret?

Tilla: Majd megtudod — később...

Karola: Ja, ha így van, — akkor persze, — akkor
minden hiábavaló... Ismerlek, most már minden hiába-
való. Szegény Tihanyinak vége.

Tilla: Vége, vége, vége!

Karola: Akkor jó volna, ha gyorsan végeznél vele...
Becsületesen kell vele végezned...

Tilla: Hiszen magam is azt akarom!

Karola: Mondok valamit: Ő elkisért ide.

Tilla: Tihanyi?

Karola: Lenn vár az autóban... A leveleid nála
vannak, — két perc alatt végezhet sz vele... Fölhíva-
sam?

Tilla: Jaj, félek — úgy únom a jeleneteket, — kö-
nyörögni fog, — érzelmes lesz — meglátod — és én azt
úgy únom!

Karola: Nem fog könnyörögni!

Tilla: Feleségül akar majd venni, meglátod. Ilyen-
kor mind azt akarják!

Karola: Nem hiszem! Egyszer talán akart — tavaly
— talán, — de most már nem...

(Erélyes kopogtatás.)

Karola: Kopogtatnak. (Fölkel.) Biztosan elúnta oda-
lent az ácsorgást. Beeresszem?

Tilla: Hát Isten neki, — ha másképp nem lehet!

Karola (a komornával, aki időközben már rendbehozta Tilla haját, jobbra el, a függöny mögött szól): Be-mehet, Tihanyi!

Tilla, Tihanyi.

Tihanyi (elegáns, rokonszenves, nyugodt és kissé fölényes modorú, fiatal férfi, Tillával egykorú; felöltőben, bottal a karján belép): Jó reggelt, Tilla.

Tilla (nem néz a szemébe): Jó reggelt!

Tihanyi (a ruhájára mutat): Bocsásson meg, hogy így...

Tilla: Ugyan kérem.

Tihanyi (kis csomagot ad neki): Tessék!

Tilla: Mi az?

Tihanyi: A levelei.

Tilla (némi csodálkozással): Köszönöm, Tihanyi. Köszönöm. (Szünet.) Mondja, — mért nem akarta odaadni Karolának?

Tihanyi: Nem akartam... az a vénlány kíváncsiságból talán belenézett volna, pedig van a levelek közt egypár, amely — hát igen, nem való idegen kezébe...

Tilla: Ez volt az ok?

Tihanyi: Ez! Mi lett volna különben? (Szünet.) Igen, — itt van az arckép is, amit újévkor adott...

Edit (mosolyog): Azt is elhozta?

Tihanyi: Dedikáció van rajta: „Örökké tiéd...”

Tilla (nevet): Ez most már nem aktuális! Különben, ha akarja, megtarthatja a képemet, — a dedikációt persze levágom.

Tihanyi: Köszönöm, — ne fáradjon, — maradjon itt az egész...

Tilla (némi gúnnnyal): Ah, — maga haragszik?

Tihanyi (becsületesen): Én, — dehogy!

Tilla: Hát akkor miért olyan előkelő?

Tihanyi (némi férfias zavarral): Tilla, kérem, higgye el, én csak hálát és barátságot érzek maga iránt... igen... Maga kedves és jó volt hozzám — és — hát szóval: köszönöm!

Tilla (kissé unottan, de szelíden): Jaj, kérem, Tihanyi, — csak ne érzelegjünk!

Tihanyi (nem ügyel rá): Köszönöm azt is, hogy olyan becsületesen véget vetett ennek a viszonynak, amely már — hogy is mondjam? — amelynek már nem volt semmi értelme.

Tilla (megkönnyebbülten): No ugy-e, nem volt már értelme?

Tihanyi: Semmi értelme a világon! Mert én — én vőlegény vagyok...

Tilla (meghökkenve kapja föl a fejét).

Tihanyi (kissé megszeppenve): Igen, — vőlegény vagyok... úgy is megtudta volna mástól, — hát inkább én mondom meg... egy héttel ezelőtt eljegyeztem magamat...

Tilla: Eljegyezte magát! Kivel?

Tihanyi (zavarban): Majd meg fogja tudni...

Tilla: Hát mért nem mondja meg? Csak nem titok. Egy ilyen régi jó pajtásának csak megmondhatja...

Tihanyi (m. f.): Persze, hogyne, — hiszen meg fogja tudni, — de *most, itt* nem szeretnék róla beszélni... Nem haragszik, ugy-e, — de be kell látnia...

Tilla (hidegen): Mindent belátok, amit parancsol... (Szünet.) Egy héttel ezelőtt! Engedjen meg, tulajdonképpen előbb is megmondhatta volna... Mért engedte meg, hogy én egy hétig azt hihessem — hiszen ma már egészen mindegy — de azért mégis furcsa!

Tihanyi: Valami hiba van a dologban, — belátom... De igazán nem volt bennem semmi malícia... Lássa, én tudtam, hogy maga hamarosan úgy is ki fogja adni az utamat...

Tilla: Tudta?

Tihanyi (határozottan): Tudtam! Nagyon jól tudtam! (Kis szünet után kedélyesen.) Szóval: magának akartam átengedni a szakítás jogát. Én azt tartom, ez mindig a nő joga. De mondhatom, az utóbbi napokban már kissé türelmetlenül vártam, hogy mikor él a jogával...

Tilla (kissé kedvetlenül): Nagyon udvarias...

Inas (belép, tálcán levelet hoz, amelyet Tillának ad át): Választ kérnek.

Tilla: Majd később! Majd csöngetek. Várjon... (Inas el.)

Tihanyi (megragadja a kedvező alkalmat, hogy megugorjon): Látom, el van foglalva...

Tilla (szórakozottan): Ez nem fontos... Nem is tudom kicsoda... Egy percig, kérem, — még akarok valamit mondani... (Megint a levelet nézi, odaadja Tihanyinak.) De addig bontsa fel, kérem, — de ne tépje, — azt utálom! Van kése?

Tihanyi (nagy vadászkést vesz ki, a kés pengéje rugóval fixirozható. Kinyitja a kést, fölbontja vele a levelet, odaadja Tillának): Tessék!

Tilla (a levelet az asztalra teszi, *Tihanyi* kését nézi):
Micsoda furcsa gyilkos szerszám ez?

Tihanyi: Tényleg gyilkos szerszám! Ezzel már megölték egy asszonyt...

Tilla (iszonyodva): Nem!?

Tihanyi: Mondom! Mikor gólyakoromban először Párisban jártam, végignézttem a Cours d'Assisses egy tárgyalását... valami csirkefogó állott a bírák előtt, — afféle apache, — az megölte a kedvesét...

Tilla: Utcái lány volt?

Tihanyi: Hát persze... Éjjel megleste a Mont Martre-on — egy kapu alatt — és leszúrta...

Tilla: Ezzel? Mutassa!

Tihanyi: Tessék...

Tilla: Féltékenységből?

Tihanyi: Igen... Féltékenység, vagy... szóval összeveszttek... A zsványnak ügyes védője volt és így fölmentették...

Tilla: És maga megvette a kést —?

Tihanyi: Egy kis sznobság — megengedem... Azelőtt szerettem az ilyen furcsaságokat... Valahogyan aztán elkallódott a lakásomon és csak ma reggel került megint a kezembe... Nem furcsa?

Tilla: Hogyan ölte meg? A szívébe szúrta?

Tihanyi: Muszáj erről beszélni, *Tilla*?

Tilla (fokozódó izgalommal): No mondja! A szívébe?

Tihanyi: Nem, — a torkába... Az ütőeret vágta át, — ezt! (Mutatja a saját nyakán.)

Tilla (megkeresi a saját nyaka baloldalán az eret):
Ezt?...

Tihanyi: Afféle külvárosi hőstenor volt; azok a párisiak mind született komédiások, — mikor megvettem tőle a kést, használati utasítást is mellékelte hozzá... Azt mondta nekem: „Uram, a hüvelyk-ujjat mindig a késen tartani és szúrás után fölfelé vágni!“

Tilla (mintegy hipnotizáltan nézi a pengét): Szeretnék látni egy olyan embert, — egy gyilkost, — én még sohasem láttam... Mégis: nem lehet közönséges ember, — erő lehet ilyen emberben, nagy erő, hogy megmeri tenni azt, amire — más csak gondol... Mer és tud ölni. (Elgondolkozva.) Ölni... ölni... de külörös szó! Milyen érzés lehet az — mit érezhet a gyilkos — mikor az áldozat nyakán... (Elhallgat.)

Tihanyi (hirtelen kijózanodik): Jaj, Tilla, — hát mi csoda csacsiságokat beszélünk mi ketten? Igazán restellem, hogy elhoztam ezt a pizsok szerszámot...

Tilla: Ezt nem adom többet vissza! Ezt megtartom!

Tihanyi: Kérem — ha nem babonás... parancsoljon... De most már igazán mennem kell...

Tilla (mosolyogva fölkel): Hozzá —?

Tihanyi (bólint).

Tilla (m. f.): Mondja, — nagyon szerelmes?

Tihanyi: Az ember annyit emlegeti ezt a szót: szerelem, — végül már egészen elkoptatja...

Tilla: Tehát kegyelemben elbocsátom. Visszaadom a szabadságát. És kiállítom magának a bizonyítványt: tisztességesen viselkedett velem szemben... Különösen az elején, — a vége kicsit furcsa volt, — de reménylem, azért jó barátok maradunk?

Tihanyi: Oh igen...

Tilla: Néha meg fog látogatni, — ugy-e? (Mosolyogva.) Persze, csak a szalónomban, — társaságban... Nos, el fog jönni, ha hívom?

Tihanyi (zavartan): Hiszen még ráérünk erről beszélni...

Tilla (kezet nyújt neki): Pá, Sándorka! Meg akarsz csókolni?

Tihanyi (határozottan): Köszönöm, — nem.

Tilla (zavartan nevet): No hallja, — még ilyen sem esett velem!

Tihanyi: Ne haragudjék, kérem...

Tilla: Nem haragszom, ha őszintén bevallja, hogy miért nem akarja?

Tihanyi (határozottan és komolyan): Egy órával ezelőtt megcsókoltam egy női homlokot, egy fehér, nemes, szűzies homlokot.

Tilla: Nem haragszik, ha azt mondom: maga egy kis pozőr?

Tihanyi: Csak tessék! (Készülődik.) De most már igazán megyek! Végre maga is elolvashatja a levelét.

Tilla (kedvetlenül legyint): Ah, — nem sürgős.

Tihanyi: Biztosíthatom: nagyon sürgős!

Tilla: Honnan tudja?

Tihanyi: Véletlenül ismerem az írást.

Tilla (meghökkenve nézi a levelet): Én nem ismerem...

Tihanyi: Szinte hihetetlen! Annyira karakterisztikus...

Tilla (kiveszi a levelet a borítékból): Ki írta?

nem
és e

Her

Tihanyi: Ö.

Tilla: Ö — ?

Tihanyi: Az én boldog utódom. Belizár.

*Tilla (halkan): Belizár?! (Ráveti magát a levélre,
nem törődik többet Tihanyival, aki mosolyogva meghasog
és elmegy.)*

— Függöny. —

II.

Az egész szín tündöklő kék színben ragyog. Ez a kékség a közeli tenger visszfénye. A színpad különben üres: sűrű homoksík, amely fölé kék ég borul. Egészen elől, ferdén egymás mellett, két kosárszék áll, egy tábori szék mellett. Más semmi. A tenger balkéz felől képzelendő, de láthatatlan.

Holl gróf és Rioni.

Rioni 40 éves férfi, tengerésztiszti egyenruhát visel, de kard nélkül, a tábori széken ül és a botjával ábrákat rajzol a homokba. Jóképű, erőteljes férfi, de az arca hófehér, merev, a szeme karikás, a tekintete zavaros, egész viselkedése apatikusan zárkózott.

Holl körülbelül 60 éves, szép és kitűnő karban lévő férfi, — dús, sűrű haj, fekete bajusz és szemöldök, barnapirosra sült arc, — elegáns reggeli kosztümöt visel. Kurta

angol pipát tart a szájában, Rioni mellett áll és látcsővel néz balfelé.

Mikor a függöny fölmege, két kis gyermek megy keresztül a színen, jobbról-balra. Kis fiú és kis leány. Mind a ketten fehér ruhát viselnek és mezítláb vannak. A fiú hajadonfőt van, a leányka színes Capri-sapkát visel. A fiú szájharmonikán muzsikál, mindig ugyanazt a két akkordot fujja, a leány a nyomában tipeg. Kis bádög-vödröt és játékasót cipel.

Holl (miután a gyerekek elvonultak): Rioni, kölcsönadjam magának a látcsövet?

Rioni: Minek?

Holl: Most van a nagy pillanat. Tilla grófnő kijött a vízből. Fekete trikó — két és fél arasznyi az egész... Ez termet! Angol telivér... Na — akarja?

Rioni: Köszönöm, grófi, nem.

Holl: Nem érdeklődik szép asszonyok iránt?

Rioni: Nem.

Holl (leveszi a látcsövet): Hány esztendő maga, Rioni?

Rioni: Negyven.

Holl: És máris eljutott — hogy is mondjam? — eljutott ilyen filozófiai magaslatra? Fogadja részvételem! Mi érdekli magát tulajdonképpen?

Rioni: Az ópium.

Holl: Az ópium — és azonkívül semmi?

Rioni (élénken): Az ópiumban minden benne van: a szerelem, a bölcsesség, a vallás, a művészet — minden.

Holl: A tengerészet sem érdekli?

Rioni (megint apatikusan): Nem.

Holl: Pedig maga a haditengerészetnél szolgál?

Rioni: Szolgáltam. Tavaly, egy ópiumos éjszakán, ködfelhőnek néztem egy sziklazátonyt és neki vittem a cirkálómat. Azóta szabadságon vagyok.

Holl: Ha magát semmi sem érdekli, akkor az sem érdekli, amit beszélek? Mért ül mégis órákon át velem?

Rioni: Valahogyan agyon kell ütni a szabadidőt...

Holl: Köszönöm Rioni! Szabadidő az az idő, amikor nem szív ópiumot. Ugy-e?

Rioni: Körülbelül.

Holl: Hát én nem ilyen vagyok! Engem minden érdekel, még az ilyen álomszuszék ember is, mint maga. Mondja, Rioni, ismeri Tilla grófnét?

Rioni: Bemutattak neki.

Holl: És mit szól hozzá? Hja! vagy úgy — nem érdekli! Hát majd én megmondom a véleményemet róla. Ez egy sajnálatraméltó asszony, aki azt akarja, hogy őt mindenki irigyelje.

Rioni: Mért sajnálatraméltó?

Holl (mosolyog): Lássa, most mégis kérdezett tőlem valamit! Ez szép magától, Rioni! Hát hallgasson csak ide: Sajnálatraméltó azért, mert életét egy kártyára tette fel: a szerelemre. És ezt el fogja veszíteni. Senki sem vágyódik úgy a szerelemre, mint ő. És senkinek sincs oly kevés tehetsége hozzá, mint neki. A vágynál tovább sohasem fog eljutni a szerelemben! Mert a boldogságot nem más adja meg nekünk — hallja, Rioni? a boldogságnak bennünk kell meglennie. De Tillából hiányzik a boldogság tehetsége.

Rioni: Önnek tetszik a grófnő?

H
De az
tasztró
mer te
eszébe
oroszlá
fogják
ilyenek
lomma
tetszen
szonyo
Ri
Ho
Ri
Ho
csés öt
egy hű
bit már
ban va
mel...

Ri

Til
sárga b
ról jön
ne zava
(Leül a
könyvé

Ho

Holl: Tulajdonképpen nem genre-om az ilyen démon. De azért sajnálom szegenykét. Ő egy úgynevezett katasztrófa-nő, Kain leánya. Az ilyen asszony mindent meg mer tenni, ami éppen eszébe jut. És neki sok minden jut eszébe. Egy nap majd eszébe fog jutni, hogy neki az oroszlánbarlangban kell vacsoráznia. És az oroszlánok meg fogják enni öméltóságát vacsorára. Én nem szeretem az ilyeneket! Amerre jár, a levegő megtelik körülötte izgalommal és veszedelemmel. Nekem inkább a szelid szőkék tetszenek. Fiatal éveimben mindig csak tisztességes asszonyok voltak a szeretőim.

Rioni: Honnan ismeri olyan jól Tilla grófnét?

Holl: A feleségem volt...

Rioni (közömbösen): Igen?

Holl: Nyolc hónapig... (Legyint.) Nem volt szerencsés ötlet tőlem: ötvenéves koromban feleségül vettem egy húszéves konteszt... Egyedül magamnak!... A többi már elképzelheti... De amióta elváltunk, jó barátságban vagyunk... Én barátságot tartok elvált feleségeimmel...

Rioni (halkan): Ott jön a grófné.

Előbbiek, Tilla.

Tilla (fehér ruha, fehér cipő, színes sveeter, kezében sárga borítékos könyv és a Tihanytól kapott kés — balról jön): Jó reggelt, Holl! (Rionihoz:) Jó reggelt! Kérem, ne zavartassák magukat — ideülök egy kicsit sütkérezni.. (Leül az első kosárszékbe, kinyitja a kést és felvágja a könyvét.)

Holl: Jó volt a fürdő?

Tilla (anélkül, hogy abbahagyná a munkáját, közömbös hangon): Pompás! Mintha ezer megvadult vízi orosz-lán rohanná meg az embert... (Olvasásba mélyed.)

Holl: Jaj de félelmetes kése van!

Tilla (szárazon): Ettől magának nem kell félnie — ez kizárólag libaölő szerszám... (Elteszi a kést, cigaret-tát vesz a szájába.) Kérek tüzet!

Holl (tüzet ad neki): Hallotta már? Tihanyi Sándor eljegyezte magát...

Tilla (mindvégig közömbösséggel tüntet): Igen — ő mondta nekem ma reggel... Kit is vesz el?

Holl: Klárát — Vidovics Klárát — tudja, — a gárda-kapitány leányát... Azt találom, hogy kettőjük közül Klára csinálja a jobbik partit...

Tilla (anélkül, hogy föltekintene könyvéből, kételkedően): Na!

Holl: Mit akar? Tihanyi ma mégis a legkülönb a fiatalok közül...

Tilla: Kicsit pozór — nem?

(Bal felől egy mélyhangú hajósziréna bűg.)

Holl (balra fordul): Nini — hát ez hogy került ide ilyen egyszerre? (Szeméhez emeli a látcsövét.) Hatalmas szép hajó! Ugylátszik privát-yacht... Hófehér test — sárgaréz kémények...

Rioni: Az *Ariel*. Ötezer tonna... A Belizár yachtja...

Holl (élénken): Belizár! Belizár! Az egész világ most róla beszél! Ki az az ember tulajdonképpen?

Rioni: Ötszáz millió...

Holl: De miféle ember? Hjah persze, ha valakinek öt-száz milliója van, akkor olyan, amilyen lenni akar. Elő-kező és szép és érdekes és vicces és ami tetszik...

Ti
látszik.
tést).

Ho
lobogó

Ri

Ho

azelőtt

senki s

hogyan

Ri

özvegy

Ho

Ri

Ho

Pardon

Ennek

Ri

úton..

Ho

van!..

Ri

Ho

Ri

Ho

erre a f

Fontain

igen...

zott...

(Szünet)

idejében

Tilla (tovább is a könyvébe mélyed, de az arcjátékán látszik, hogy feszült figyelemmel hallgatja a beszélgetést).

Holl (megint szeméhez emeli a látcsövet): Amerikai lobogó... Belizár amerikai?

Rioni: Odaátról jött, de úgy tudom: itt született.

Holl: Sohasem hallottam még a nevét. Lehet, hogy azelőtt máskép hívták. Nagyon mélyről jöhetett fel, ha senki sem ismeri. Mondja, Rioni — engem az érdekel — hogyan szerez az ember ötszáz milliót?

Rioni: Az ember feleségül veszi a nagy Rockebrunn özvegyét.

Holl: Belizár ezt tette? Így könnyű — persze!

Rioni: Na! Hetvennyolc éves asszony volt...

Holl: Hetvennyolc? Tyű a ragyogóját! (Tillához.) Pardon! (Rionihoz.) Pokoli módon elszánt legény lehet! Ennek nagyon kellett a pénz!... Itt van az asszony is?

Rioni: Dehogy, — régen meghalt... még a nászúton... Két heti házasság után...

Holl: Hogy némelyik embernek milyen szerencséje van!...

Rioni: Meggyilkolták.

Holl: Az asszonyt? A nászúton? Ki gyilkolta meg?

Rioni: Senki se tudja.

Holl: Megálljon csak, Rioni, — hiszen én emlékszem erre a furcsa esetre! Sok szó volt róla az ujságokban... Fontainebleauban, — ugy-e? Az automobilos gyilkos... igen... Autón jött és a gyilkosság után megint elkarikázott... Senki sem látta az arcát, autómaszk volt rajta. (Szünet.) És Belizár mester? Hol volt ő a gyilkosság idejében?

Rioni: Párisban...

Holl: Igen, — emlékszem, — Párisban látták... egy cercle-ben kártyázott... Szóval: az alibi rendben volt... nagyjában rendben volt... az alibire szükség is volt, — mikor fölbontották az öregasszony végrendeletét, kisült, hogy egész vagyonát Belizárnak hagyta... Hát ez olyan dolog, tudja: ha valaki elemel egy télikabátot, akkor tolvaj, de ha valaki elemel egy országot, az hódító... Magának mi a véleménye az esetről, Rioni?

Rioni: Nekem nincs véleményem.

Holl: Nincs?

Rioni: Belizár a barátom.

Holl: Azért mégis szeretnék vele megismerkedni... Majd mutasson be... Maga ismeri, Tilla?

Tilla: Kit?

Holl: Belizárt!

Tilla: Nem.

Rioni: Belizár úr megkért, hogy alkalmmilag mutassam be a grófinénak.

Tilla: Ha elkerülhető, inkább nem.

Rioni: Érdekes férfi!

Tilla (szárazon): Nem szeretem az érdekes férfiakat.

Holl: Ha nő volnék, magam is óvakodnám ettől az embertől. Cápa nem való a szoba-akváriumba.

Előbbiek. Belizár.

Belizár (megjelenik a háttérben, magas, inas-termetű férfi, fehér yacht-dresszt visel).

Rioni: Ő az.

Belizár: Jó napot, Rioni!

Rioni (szalutál): Megismertetem az urakat egymással: Holl gróf — Belizár úr...

Belizár (megemeli sapkáját): Mondja, kedves Rioni, akar nekem egy szívességet tenni?

Rioni: Ebédig nincs dolgom.

Belizár: Menjen el kéröm a nagymólóra, — ott fogja találni a második tisztemet az Ariel motoros bárkaszával... Valami nagyherceg, — gondolom György, vagy Miklós — vagy Mihály, bejelentette nálam a látogatását — meg akarja nézni a hajómat... Ezek az urak kíváncsiak... (Óráját nézi.) Tíz perc múlva ott lesz a mólón, — vigye kérem az Arielre és mutasson meg neki mindent, amit látni akar... Szóval: helyettesítsen engem, — hiszen ön ismeri a yachtomat és biztosan volt már dolga efféle princekkel is.

Holl (szerényen): A császári fenség alkalmasint kíváncsibb a hajó gazdájára, mint a hajóra.

Belizár: Ez már aztán az ő dolga... Ezek a császári fenségek mind olyan egyformák, — igazán nem érdekelnek... szóval: nincs kedvem... (Megpillantja Tillát, az arca földelül, leveszi a sapkáját, amelyet nem is tesz föl többet.) Áh?... Szerencsés véletlen... (Rionihoz:) Kérem, mutasson be öméltóságának...

Rioni: Engedje meg, Tilla grófné — Belizár úr...

Belizár (Tillához): Régóta keresem már az alkalmat...

Tilla (hüvös tartózkodással bólint).

Belizár (a tábori széket Tillához vonja és leül): Men-

jen, kedves Rioni, ne várassa meg azt a Sándor nagyherceget...

Holl (Rionihoz): Megnézhetném én is a hajót?

Rioni: Hogyne! Jöjjön, gróf!

Belizár (utánuk szól): Ha az a nagyherceg valamit enni vagy inni akar, hát adasson neki!

Rioni és Holl (balra el).

Tilla, Belizár.

(Szünet.)

Tilla (miután jó ideig hallgatagon nézték egymást, halkán, a megindulástól remegő hangon): Édes, — drága szerelmem!

Belizár (szintügy): Imádlak —!

Tilla (szünet után): De jó, de jó, hogy itt vagy! Úgy vártalak, — úgy vártalak! A csókjaidra gondoltam, a tegnapi csókjaidra, — minden tagomban reszket még az emléküik, — hogy vártalak!...

Belizár: Mondd, egyetlenem: mire való volt ez a komédia, a bemutatás? Mért bujdosunk mi? Hiszen szabadok vagyunk, függetlenek...

Tilla: De hiszen ez olyan édes: a titok! Magamban viszem, a forró, a biborszínű titkot, a lángoló, a tündöklő titkot, — a szívemben, mint egy izzó, nagy gyémántot — senki sem sejtí, milyen gazdag vagyok. — járok az emberek közt és sajnálom őket... Néha fölébredek éjjel — azt hiszem, csak álom — tündéri álom — de nem álom: tündéri valóság!... Szeretnék nevetni és sírni, hogy a

tiéd vag
nagysze
jó élni!
kézről-k
kezükke
őket...
dolgoka

Bel
Mondta

Till
És ha
akarnak
kezedet

Bel
Till
Hallod?

Bel
Till
Bel
Till

pal is
Jó elgo
fogunk
is —
teleszív

Be
net utá

Tü
Szoríts
török m

tiéd vagyok, testestül-lelkestül, ez olyan hihetetlen, olyan nagyszerű, olyan szédítő — ez olyan, olyan — ah! de jó élni! (Hirtelen elborul.) Ha egyszer kitudódik, akkor kézről-kézre adják a titkomat, megtapogatják a mocskos kezükkel — ah, hogy undorodom tőlük, hogy gyűlölöm őket... Hiszen már most is beszélnek — ostoba, gonosz dolgokat... állatok, állatok!

Belizár (fölneszel): Beszélnek? Rólam beszélnek? Mondtak valamit? Hallott valamit? Talán azok ketten —?

Tilla: Nem, nem semmit! Esküszöm: senki semmit! És ha —?! Bánom is én! Mondjanak, ugassanak, amit akarnak... (Súgva:) Imádlak! A tiéd vagyok! Add ide a kezedet!

Belizár (körülnéz, megfogja a kezét).

Tilla (fogva tartja *Belizár* kezét, lehúnyt szemmel): Hallod? Mi zúg? A vérem!

Belizár: A tenger! A szél erősebb lett.

Tilla: A vérem!

Belizár: A tenger.

Tilla: Én most egy vagyok a tengerrel... És a nappal is egy vagyok... Hogy süt a nap! Milyen édesen! Jó elgondolni, hogy mi mind a napból jöttünk és a napba fogunk visszamenni. Te is, én is, mindenki, — a sirályok is — a hullámok... mind együtt... Most hallgass, — teleszívom magamat napfénnel...

Belizár: És én lecsókolom szádról a nap tüzét. (Szünet után halkabban.) Ma este?

Tilla (lehúnyt szemmel, boldogan bólint. Szünet után): Szorítsd a kezemet — jobban — erősen — ha össze is török minden ujjam... (Szünet.)

(Kívül megint a szájharmonika hallatszik.)

Tilla (álmodozva): Mint egy lavina, úgy zuhant rám... mint egy hegy... a boldogság...

(A harmónika kettőt szól még, aztán elhallgat.)

Tilla (fölébred): Jönnék — eressz!

Belizár (mindig fogva tartja a kezét): Nem!

Tilla: Meglátják!

Belizár: Bánom is én! Amit én megfogok, azt nem eresztem.

Tilla (birkózik, hogy kiszabadítsa a kezét): Eressz — akarom!

Belizár: Neked nincs akaratod! Amit én megfogok — az az enyém!

Tilla (a kés Belizár kezének szegezi): Eressz, mert megszúrlak... Ez jogos önvédelem! (A kés hegyét Belizár kezére teszi, figyelmesen nézi Belizár arcát, miközben mosolyog és a fogait mutatja.) Fáj?...)

Belizár: Nem!

Tilla (ijedten): Vérzik! Jaj, nem akartam! (Lehajlik, megcsókolja a kezét ott, ahol megszúrta.) Oh te!... Hát nem fájt?

Belizár: Macskakarmolás!

(Szünet.)

Tilla: Ki vagy te? Mondd, ki vagy te?

Belizár: Belizár.

Tilla: Nem! Az én szeretőm vagy, azonkívül semmi. Ki vagy?

Belizár: A te szeretőd.

Tilla: De szép így az élet! Fiatalnak lenni, szépnek lenni és gazdagnak lenni — és a nap süt, forrón és

édesen — és a tenger zúg — és a kedvesem itt van —
és nem ereszt — és estére eljön hozzám...

(A két gyermek újból jön, balról jobbra végigmen-
nek a színpadon. A fiú a harmonikát fújja. A szerelme-
sek, — még mindig kéz a kézben, — mozdulatlanul ülnek.)

— *Függöny.* —

III.

A függöny kevéssé húzódik csak szét, a nyílásban egy boudoir sarka látszik, amely a rivaldával háromszöget alkot. Az egyik falon kandalló, rajta lámpa. A kandallóban már parázssá égett a tűz. A másik falon divány, följött — ovális keretben — régi női arckép. Más semmi.

Tilla, Belizár.

Tilla: Fázom!

Belizár: Pedig begyújtottak a kandallóban...

Tilla: Az esték hűvösek... (hozzásimul.)

Belizár: Álmos vagy?

Tilla: Csak a szememet bántja, — oltsd el!

Belizár (eloltja a lámpát, már csak a kandalló izzó parazsa világítja meg őket).

Tilla: Közelebb, közelebb! Ölelj magadhoz! Ne eressz! Én úgy félek, Belizár!

Belizár: Mitől félsz?

Tilla
Beliz
meghal.

Tilla
tos... N

Beliz
Tilla
Beliz

dul... A
Kitől félsz

Tilla
félek.

Beliz

Tilla
mit. Egy
életem ti
neked elh
— és ha
rossz va

Beliz
multról?

el kell f
gyerekek
Mi eltem
újra szül
egymást.
zár, a m
többet.

Tilla
a multtól

Tilla: Rettenetesen félek, hogy ez nem lesz tartós.

Belizár: Tartós lesz. Addig tart, míg egyikünk meghal.

Tilla: Most olyan jó — olyan jó meleg — olyan biztos... Nem akarok vissza.... ne eressz vissza...

Belizár: Vissza? Hová — vissza?

Tilla: Le! Oda le — ahol te nem vagy!

Belizár: Ez csak rajtunk fordul — én rajtam fordul... Amíg magamnak akarlak — senki sem visz el. Kitől félsz?

Tilla: Nem értesz meg, Belizár — én magamtól félek.

Belizár: Magadtól? Ezt igazán nem értem!

Tilla: Hallgass ide, Belizár — elmondok neked valamit. Egy titkot... Az én titkomat... Az én nyomorult életem titkát. Ezt még soha senkinek nem mondtam el, de neked elmondom... Őlelj magadhoz — erősen, melegen — és hallgass rám. A szíveddel hallgass... Belizár, én rossz vagyok. Én gyalázatos rossz vagyok.

Belizár: Hagyd a multat! Mért beszélsz mindig a multról? Az meghalt. Ami meghalt, azt el kell temetni, el kell felejtetni. A halottak nem támadnak fel, csak a gyerekek és vénasszonyok hiszik, hogy feltámadnak... Mi eltemettük a multat — a tiedet is, az enyémet is. Mi újra születünk abban az órában, mikor először megláttuk egymást. Egymásnak születünk, te meg én. A régi Belizár, a régi Tilla meghaltak, — róluk ne beszéljünk többet.

Tilla: Nem, nem — te még most sem értesz. Én nem a multtól, én a jövőtől félek.

Belizár: A jövőtől?

Tilla: Attól félek, én előbb-utóbb megint az leszek, aki voltam. És az olyan szomorú lenne! Neked is, nekem is olyan szomorú lenne! Látod, én most úgy szeretlek, ahogyan soha még embert nem szerettem. Nem is tudtam, hogy ez van a világon. Szeretnék imádkozni, szeretnék jó, gyöngéd és alázatos lenni, szeretnék jámbor kisleány lenni — a kezedet megcsókolni, a lábad előtt sírni... Te most fogva tartasz engem — erős karral — most nincs semmi baj — boldog vagyok, nyugodt és boldog... De egy nap megint rám jöhet az... megint visszajöhet...

Belizár: Micsoda?

Tilla (habozva): Az — ami már volt, a nagy nyugtalanság... Akkor ki fogok siklani a karodból — bármilyen erősen tartasz is, én ki fogok siklani — és akkor megint lenn leszek, lenn a sötétben, a mélységben...

Belizár: Azt hiszed, rám fogsz unni?

Tilla: Olyan őszintén szólok hozzád, mint még soha senkihez... Így még soha nem beszélt férfihoz asszony... Ebből láthatod, mennyire szeretlek — szeretlek most! De én nem tudom, mi lesz *holnap!* Félek magamtól! Néha egy szó, egy tekintet, egy lehelet elég, egy semmiség elég, hogy teljesen megváltozzam... És ami melegség és jószág van bennem, az hirtelen megfagy és keserűséggé lesz... Akkor meggyűlölöm mindazt, ami jó bennem, a jószág fölháborít, dühbe hoz — a jószág nevetséges! Akkor hideg és kegyetlen vagyok, mint egy vadállat — gonosz és ravasz — akkor megvérzem azt, akit a legjobban kellene szeretnem... És a furcsa az — az érthetetlen az — hogy titokban, egészen messziről, egy ködüggyönnyön keresztül — mindent látok és mindent értek — és szörnyülködöm

azon
még
képp

most
mert
nagy
és m
sóna
az a

mag
volna
a vér
enge
dig i
rossz
nem
ne er
fülem
szere

En m
gázol
nem
szörn
tam
tudom
nyerj

He

azon, amit teszek — a szívem vérzik — szenvedek — de mégis megteszem — meg kell tennem — nem tudok más-képp!

Belizár: Hátha tudod, hogy így van —

Tilla (szavába vág): Hiába tudom! Most tudom, — most — de akkor, ha rám jön, akkor mégis megteszem, mert akkor az kell nekem, akkor nekem az a világ legnagyobb gyönyörűsége... Lábbal tiporni azt, ami szent és megbántani azt, akit szerettem, és rossznak lenni, utolsónak — eldobni magamat — akkor az kell nekem, akkor az a világ legnagyobb gyönyörűsége...

Belizár (betapasztja kezével Tilla száját): Hallgass!

Tilla: De igen, erről beszélni kell! Belizár, ne hagyj magamra! Félek magamtól, mintha egy vadállattal zártak volna össze... Gyűlölöm magamat! Ez az idegen valami a véremben — mintha egy örülltet zártak volna össze! Ne engedd, hogy elszakadjak tőled! Most szeretlek és mindig is téged akarok szeretni — soha senki mást! Ha rossz leszek — ígérd meg! — akkor nem leszel büszke, nem fogsz elhagyni... Ugy-e nem? Ragadj a karjaidba, ne eressz, rázz fel, ébressz fel! Mondd nekem, kiáltsd a fülembbe: „Te bolond, ne hazudj, ne komédiázz — hiszen szeretsz! Az enyém vagy!”

Belizár: Tilla, én mondom neked valamit, figyelj ide. Én nagyon mélyről jöttem fel, egészen alulról... Átgázoltam mocskon és véren, mindig előre, fölfelé! Én nem törődtem semmivel és nem féltem senkitől — szörnyű dolgokat láttam — és mindenek keresztlől gázoltam — mindig előre, fölfelé! És most itt vagyok és most tudom, miért kellett mindezt megtennem. Azért, hogy elnyerjelek téged, te vagy az életem jutalma — vagy bün-

tetése — nem tudom! Az enyém vagy! Az enyém maradsz! Én nem eresztelek többet. Élve nem szabadulsz tőlem. Tagonkint, izenkint sem tudnak kitépni a karomból.

Tilla: Óh, de jó, hogy így szeretsz — ilyen elszántsán, ilyen kegyetlenül! Belizár, tudod mit? Ha megcsallak — igen! — akkor ölj meg engem! Ölj meg, Belizár! Én neked ajándékozom magamat — ehhez jogom van — az életemet odaadom neked... Igérd meg, hogy megfogsz ölni! Csak ne azt a hideg megvetést! Ragadj meg, üss meg, törj össze! Ha szeretsz, akkor ölj meg! Nézd ezt a kést! Neked adom! (Kinyitja a pengét és Belizár kezébe adja.) Ha komisz leszek, akkor szúrd belém... Ide, a torkomba... Ide — add a kezedet — ahol az ér piheg... érzed? Ha megteszed, akkor tudni fogom: jobban szeretsz, mint mindenki! Ugy-e megteszed? Ugy-e, megesküszöl reá?

Belizár (rekedt hangon): Ne-ne... (Baljával végigsimít homlokán, jobbában a nyitott kést tartja.) Ne beszélj ilyeneket. Ezzel nem lehet tréfálni.

Tilla: Mondd, Belizár, ha valakit megszúrnak itt (a nyakát mutatja), tud az kiáltani?

Belizár: Én nem tudom — hagyj engem... honnan tudjam?

Tilla: Te tudod!! Mondd meg, én is tudni akarom!

Belizár: Nem tudom, — de azt hiszem: nem... hiszen azért is szokták...

Tilla: Mit szoktak? Mit?

Belizár: Eh — miket beszélsz — bolond! Kis bolond!

Tilla: Belizár, most egyedül vagyunk az éjszakában — egészen egyedül — senki sem hallja — most kérdezek tőled valamit...

Belizár: Mi az?

Tilla (hozzákuszik, a fülébe): A füledet! (halkan, egészen halkan:) Belizár! Öltél te már embert?

Belizár (összerázkódik s vadul tekint reá).

Tilla: Ah — hogy szikrázik a szemed! Úgy szikrázik a sötétségben, mint a fenevadé... És az acod eltorzult — a koponyád olyan, mint a tigrisé... Te tigrisember te! Hiszen azért szeretlek olyan bolondul, azért reszketek utánad, mert olyan vad vagy, olyan félelmetes... Félek tőled és szédülök melletted... Titkok és mélységek vannak benned — fekete, vérszagú titkok, szédítő mélységek... Úgy húz, úgy csábít... úgy szédülök... Mondd, öltél már? Mondd! No mondd!

Belizár: Te gyermek, — te bolond, — miket beszélsz!

Tilla: A tigris elugrott, — nem látom, — elugrott a fák közé, — az őserdőben... (Szünet.) Belizár, én nem vagyok gyermek! Én vagyok a te párod, a te tigrisnőstényed... Most hozzád búvok egész közel — te édes, te rettenetes párom — borítsd rám a titkodat, mint egy forró, vérpiros takarót... Érzed, milyen forró a testem — és mégis reszketek, minden tagom reszket... Mondd: öltél már? Nézd, én átveszem a bűn felét, büntársad leszek, és a vér örökre összefog minket forrasztani... Örökké! Hallod? Örökké! Sűgd a fülembé, — tapasztd ide a szádat, csak annyit, igen! — ne is szólj, csak lehelj, — én meg foglak érteni... Mondd: megtetted? Vagy nézz reám, — én kiolvasom a szemedből!

Belizár (lihegve): Hogy lásd, mennyire szeretlek... Hogy lásd...

Tilla (az izgalomtól remegve): Nos, nos? Nos?

Belizár: Hogy lásd, ki vagy te nekem... (Hír-

telen kijózanodik, nyersen:) Eh, hát mit akarsz te? Mit akarsz te? Vallatni akarsz? Detektív vagy te —? Bolond! Kis bolond, te! (Fölkel, el akar menni, de rögtön visszaül megint.)

Tilla (szomorúan): Nem bízol bennem, Belizár, nem bízol. És igazad van. Holnap vagy egy hét múlva elfordulok tőled... Igazad van, Belizár... De mondok valamit! Add nekem a titkodat, a nagy titkot — add ide — egy óráig legyen az enyém — csak hajnalig — belevetem magamat a mélységébe — megmámorosodom a vértől, — és aztán legyen vége. Hajnalban ölj meg! Nem akarok tovább élni! Minek? Mi jöhet még? Most fenn vagyok a csúcson — a tündöklő csúcson... Most boldog vagyok, most mámoros vagyok — most lángolok! Mi jöhet még? A nappal, a józanság... Nem, nem, — én nem akarok többé kijózanodni, soha többé nem akarok józan lenni! Tedd meg, Belizár! Tedd meg! Most — rögtön! Mire vársz még? A kés a kezében — egyedül vagyunk a nagy házban — tedd meg! Akkor a tiéd leszek, egészen a tiéd — egyedül a tiéd — örökre a tiéd!

Belizár (izzó szemekkel hajlik föléje, a kést görcsösen szorongatja): Az enyém! Egyedül, — örökre! (Hirtelen megrémül önmagától, eldobja a kést, térdre roskad Tilla előtt, előbb dühösen szól, aztán lágyabban, végül szerelmes paroxizmusban:) Mit akarsz tőlem? Mit csinálsz velem? Mért játszol ilyenekkel? Te! — te! — te! — (Zokog.) Életem! Szerelmem! Mindenem!

— Fügöny. —

IV.

A szin csak néhány lépés mélységű. A háttérben versaillesi módon nyirott lombfal vonul keresztbe. A lombfal fölött az alkonyodó égbolt látszik. A lombfal előtt fehér kerti pad és kerti szék. Egy villamos ívlámpa függ le a magasból. A lámpa még nem ég.

Karola, Belizár, majd Tilla.

Belizár és Karola a pad előtt állanak és balra tekintenek.

Belizár: Abbahagyták a tenniszversenyt.

Karola: Sötét van, már nem is látják a labdákat...

Belizár: No végre jön!

Tilla (kalappal a fején, cigarettával a szájában, balról jön, a keztyűjét húzza fel).

Karola: Mit, te már át is öltöztél?

Tilla: Nagy kunszt, mikor itt volt a komornám...

Unalmas odaát az a sok ember... (Leül.) Ez itt jó csendes hely.

Karola: Fáradt vagy?

Tilla: Mint egy favágó.

Karola: Minek is kellett neked a verseny után még Tihanyival is játszaniod.

Tilla: Kedvem volt. Én semmit sem tudok félig csinálni. Vagy, vagy! (Belizárhoz:) Itt az autója?

Belizár: A kapu előtt vár.

Tilla: Szabad maga ma este?

Belizár: Szabad vagyok.

Tilla: Szeretném, ha együtt vacsoráznánk... Tudja mit? Elmegyünk a hegyekbe — jó? Keresünk valami rendes kis vendéglőt... (Karolához:) Te persze velünk jössz — mint illem- és erényőr.

Belizár (óráját nézi): Előbb 15 percnyi szabadságot kérek, — mondjuk: 10 percet...

Tilla: Megadatik... Dolga van otthon?

Belizár (bólint): Igen...

Tilla: Hát csak menjen, édes barátom, mi megvárjuk magát itt...

Belizár: Sietni fogok... Viszontlátásra!

Tilla (midőn Belizár már távozóban van): Belizár! Valamit akarok még mondani... (Utána megy, halkán:) Csak azt akarom mondani: nagyon szeretem magát és kérem, maga is szeressen — de nagyon... (Karola kedvéért hangosan.) Rendben lesz?

Belizár: Rendben! (Jobbra el.)

(Szünet.)

Karola: Te, nem lesz az feltűnő?

Tilla: Micsoda? A közös autózás? (Könnyedén.) Eh, — szoktatni kell az emberiséget! Különben már meg is szokták, hogy együtt lássanak Belizárral. Feltűnő akkor lenne, ha másvalakivel ülnék autóba.

Karola: Félreértesz, nem Belizár — Tihanyi!

Tilla: Tihanyi —?

Karola: Megint feltűnően kacérkodik vele. Mire való az?...

Tilla: Én — Tihanyival? Félrebeszélsz, drágám!

Karola: A tennisznél úgy kacérkodtál vele, mint egy rossz kis iskolásleány, még nem is láttalak ilyennek... Szerettelek volna megverni.

Tilla: Én?!... (Szünet után nevet.) Különben lehet, hogy öntudatlanul... mert egy kicsit mégis bosszant ez a pozőr. Bosszant a csinált flegmájával. (Élénken:) Nem tudod, hol van most?

Karola: Nem tudom — de a menyasszonya itt jön...

Tilla, Karola, Klára.

Klára (20—22 éves, nagy, szép, nyíltmodorú és kissé büszke leány, tenniszruha, felgyűrt ujjak, tenniszraket, — balról jön): Hű, de fáradt vagyok! (Megpillantja Tillát, megáll, láthatóan küzdök, hogy visszaforduljon-e.) Bocsánat, — nem tudtam...

Tilla: Gyere, gyere, te boldog menyasszony... Ül hozzánk, hátha a boldogság is ragadós, mint az influenza.

Klára (leül, Tillától távol, Karolához szól): Nem tudom, hol lehet Sándor.

Tilla: Majd előkerül... Ő megérzi a csinos nőket, mint a darázs a mézet... Mondd csak, mikor is esküsztek?...

Klára (valahányszor Tilla szól, mindig bizonyos meglepetéssel tekint rá és parányi szünetet tart a válasz előtt): Szeptemberben...

Tilla: Ha közbe nem jön valami...

Klára (meghökkenve): Mi jöhetne közbe —?

Tilla: Semmi... Ezt csak úgy szokták mondani... tudod: „entre bouche et cuiller“. Mert szeptember még messzi van... Mondd csak, ha férj és feleség lesztek, hol fogtok lakni —?

Klára (hidegen): A fővárosban... (Karolához, sugárzó arccal:) Képzeld, apáék olyan kedvesek, átadják nekünk a kis palotájukat — azt a Józsefvárosban, tudja? — ők vidékre mennek lakni.

Tilla: Házat fogtok vinni? Reményilem, nem fogod zár alatt tartani az uradat, hanem hozzám is eljöttek?

Klára (kitér): Oh, én még nem tudom... nem tudom, fogunk-e vizitelni — az egészen Sándortól függ...

Előbbie, Tihanyi.

Tihanyi (balról): Gratulálok, Tilli! (Megpillantja Klárit, kiigazítja magát.) Tilla grófné, gratulálok — maga kapja a második díjat.

Tilla: Egy tenniszrakét ezüstből, amely tulajdonképpen ébresztőóra, — ettől féltem én!

Tihanyi: Nem jönnek teázni? Ma egészen tisztességes a buffet.

Karola: Egy csésze tea bizony jó lenne...

Tilla (fölkel): Hát gyerünk! — Nos, Klára?

Klára (megfogja Tihanyi kezét, ellenségesen): Nem megyek — mi itt maradunk!

Tilla (vállat von, kedvetlenül): Jó mulatást! (Karlával balra el.)

Klára, Tihanyi.

Tihanyi: Hát mi mért nem megyünk?

Klára: Nem — nem akarok vele... Tudja, mi volna most nagyszerű? Gyalog menni haza! Kettesben, karonfogva, a sötét utcákon keresztül...

Tihanyi: Az nagyszerű lenne!

Klára: Jaj, csakhog' otthon azt mondták ám, vártam meg, míg értem küldik a kocsit...

Tihanyi: Ez baj!

Klára: Sándor, akarok magától valamit kérdezni... Milyen asszony Tilla?

Tihanyi: Tilla? hiszen ismeri — éppen olyan jól ismeri, mint én!

Klára: Különös dolgokat hallottam róla.

Tihanyi: Az emberek össze-vissza beszélnek... Azt nem kell mind komolyan venni... Tilla egy kicsit feltűnő modorú, egy kicsit olyan, hogy is mondjam? — degagé, de különben, hiszen látja, be van fogadva a legjobb társaságba...

Klára: Én nem szeretem.

Tihanyi: Ugyan Klára!

Klára: Félek tőle!

Tihanyi: Maga gyermek.

Klára: Ha belép egy társaságba, mindig az az érzésem, hogy kánya érkezett a baromfi közé. Annak tényleti ki közlünk a szívét, akinek akarja. Velem nagyon sokat foglalkozik... Mindig rajtam a szűrös szeme... Mit akar tőlem? Meglássa, egy nap kitépi a szívemet —

Tihanyi: De Klárika, hogy miket beszél maga?!

Klára: Ugy-e, maga udvarolt neki!

Tihanyi: Dehogyan udvaroltam, hogy mondhat már ilyet? Nem mondom egy kis flirt, hát Istenem, — de udvarlás?! Csak tenniszeztünk és bridgeztünk...

Klára (szomorúan): Mondja, Sándor, mért nem vesz engem komolyan?

Tihanyi (megszeppenve): Tessék?

Klára: Ne bánjon velem úgy, mint egy iskolásleánnyal — hiszen én nemsokára a felesége leszek — a gyermekeinek anyja!

Tihanyi: De Klára, édes drága Klára, egyetlen Kláram — hát nézze, vannak dolgok — vannak dolgok, amelyekről egyáltalán nem lehet beszélni.

Klára (bólint): Tudom. (Szünet.) Mondja, milyen házasságban fogunk mi élni?

Tihanyi: Milyen házasságban? Remélem, a legjobb házasságban.

Klára: Modern házasság lesz a miénk? Az, amit modern házasságnak szoktak nevezni.

Tihanyi: Modern. Nem, — attól mentsen meg Isten!

Klára: Édesatyám és édesanyám modern emberek voltak... Ők jól mulattak, de nekem — nekem nem volt szép gyermekkorom... Annyi mindent láttam és hallot-

tam... (Végigsimít a homlokán.) Tudja, mi volna jó?
Úgy élni, mint nagypapa és nagymama.

Tihanyi: Azok hogy éltek?

Klára: Életükben mindig együtt voltak és mikor nagypapa meghalt, nagymama utána halt.

Tihanyi (némán kezetsókol neki, meghatott szünet után, halk, fojtott hangon): Úgy fogunk élni és úgy fogunk meghalni Klára.

Klára: Van valami, amitől én félek.

Tihanyi: Mitől fél?

Klára: Maga egy nap megint vissza fog kíváncsozni a régi társaságába. Ahány fiatal férjet ismertem a mi körünkben, az mind visszakíváncsozott.

Tihanyi: Attól pedig nem kell félnie, Klára! Mert lássa — kicsit csiklandós dolog erről beszélni, különösen egy fiatal leány előtt, de azért mégis megpróbálom. Lássa, én sohasem voltam valami vad életű ember... Én csak azt tettem, amit mások, amit mindenki tett — mentem velük, együtt a társasággal... Azt hittem: ennek így kell lenni — ez az élet. — És ha most visszagondolok a multra, akkor nem ismerem reá a tegnapi Tihanyi Sándorra, mintha pincében éltem volna — füledt, sötét pincében... Talán eszelősök között éltem, talán magam is eszelős voltam... Mert minden fordítva történt ott, mint kellett volna a józan ész törvényei szerint... Mi torzképeket imádtunk, a szent dolgokat pedig megmosolyogtuk. Hitványságokért képesek voltunk meghalni, az élet igazi értékeit pedig eldobtuk magunktól, mint a kavicsot. Máig nem értem, mi volt az? És nem tudom, másutt is így van-e? Aztán egyszerre jött a fordulat. A maga szeme, a maga becsületes, okos, szép gyermek-

szeme volt a csillag — (megakad, szégyellősen) ejnye, én itt furcsa dolgokat beszélek, mint egy költő... de buta vagyok! — bocsásson meg... Hát szóval: kimásztam a pincéből! És most itt vagyok és látom a kék eget és szívom a tiszta levegőt és maga is itt van és maga az én menyasszonyom, az én drága Kláram... Hát én mondok magának valamit: én nem megyek többet vissza a pincébe! (Megindultan megragadja a leány kezét, de ezuttal nem csókolja meg, csak némán áll mellette.)

Klára (szünet után, szeliden, miközben Tihanyi gombjain babrál): És mondja, ha majd látogatásokat kell tennünk — elmegyünk akkor Tillához is?

Tihanyi: Hát én azt hiszem — azt nem kerülhetjük el. — A körünkhöz tartozik... nem kerülhetjük el!

Klára: Jól van! El fogunk hozzá menni s én meg fogok vele barátkozni. Én mindig azt fogom tenni, amit maga mond nekem. Én szeretnék nagyon jó felesége lenni, olyan, akiben magának öröme telik, akire büszke lehet. Azt akarom, hogy magának olyan legyen a felesége, mint egy drágakő: tiszta, finom, és fényes. Csak az a baj, hogy ostoba vagyok.

Tihanyi: Oh, dehogy is ostoba, maga a legokosabb a világon.

Klára: De igen, ostoba vagyok, — hiszen látja, szegény Tillát is hogy félreismertem! Nekem még sokat kell tanulnom az életben. Legjobb lesz, ha maga olyan asszonyok közé vezet, akiktől tanulhatok. Vigyen olyan asszonyok közé, akik mintaképek lehetnek, majd utánózni fogom őket. (Élesen a szemébe néz.) És ha azt akarja, hogy olyan legyek, mint Tilla (szünet), akkor vigyen el Tillához is.

Tihanyi: Dehogy akarom!

Klára: Nem akarja —?

Tihanyi: Nem!... No hiszen, az kellene csak!

Klára (szeliden): De édes barátom, ha nem akarja, akkor mért visz el hozzá?

Tihanyi: Hát nem is viszem el hozzá — tudja? Szó sincs róla! Nem viszem el.

Klára (hozzásímúl): Csókoljon meg... Először kérem erre — csókoljon meg, nagyon... (Csók.)

Előbbiek, Tilla, Karola.

(Tilla és Karola balról jönnek. Karola kissé elől van.)

Karola (nevetve): Ne zavartassák magukat... Csak tessék!

Tihanyi (zavartan és jókedvűen): Bocsánat, dehát végre is: jegyesek vagyunk... Nem igaz?

Karola: Jegyesek, — de még mennyire jegyesek! (Klárahoz:) Az édesanyja keresi... A terraszon van...

Klára (örömmel): Mama eljött —? (Tihanyihoz:) Megkérem, hogy gyalog mehessünk. Várjon meg!... (Balra elszalad.)

Tihanyi, Tilla, Karola.

(Karola a padon ül, Tilla és Tihanyi elől állanak.)

Tilla: Mondja: tüntetés akar ez lenni?

Tihanyi: Tüntetés? Tessék?

Tilla: Bántani akar engem?

Tihanyi: Bántani? Én magát? És mivel?

Tilla: Mindennel. Az egész viselkedésével.

Tihanyi: Ezt igazán nem értem! Végre is mi szakítottunk. — *Maga* szakított velem — maga akarta, nem én...

Tilla: Szakítanom kellett, hiszen vőlegény volt!

Tihanyi: Nem is tudott még az eljegyzésemről, mikor már kiadta az utamat.

Tilla: Az eljegyzéséről nem tudtam, de hogy nem kellek magának, hogy mást szeret, azt régen tudtam. Ne féljen, nem fogom szemrehányásokkal úntatni! Ehhez se jogom, se kedvem... De én azt hiszem, ha két ember úgy volt mint mi — annyi időn át, egy egész esztendeig — akkor nem lehetnek többé idegenek egymáshoz... Hiszen igaz, én erősen kompromittáltam a nevemet, de elsősorban a maga kedvéért. Ezért mindenki elítélhet, csak éppen maga nem...

Tihanyi: Arról nincs is szó!

Tilla (melegen): Nézze, Sándor, én szeretném, ha jóbarátok maradnánk. Önzetlen jóbarátok — pajtások... Én mostanában nagyon ideges vagyok, — más bajaim is vannak — nagyon jól esnék, ha néha elbeszélgethetnék magával... Maga tud okos és jó lenni... Ugye, eljön néha hozzám?

Tihanyi: Magához? Bajos, nagyon bajos! Én nem-sokára házasodom. — Klára bizonyos dolgokban nagyon érzékeny. — Tudja nem igen járhatok olyan helyre, ahová ő nem jár...

Tilla: Ahová ő nem jár? De hiszen Klárát is el fogja hozni! (Kínos szünet után.) Vagy nem? (Szünet.) Mért nem felel?

Tihanyi (elszántan): Nem!

Tilla: Nem?

Tihanyi: Kérem, nekem ez borzasztóan kínos... De én nem tehetek róla... Nem tőlem függ... Maga okos asszony, Tilla, maga mindent megért, — hát értse meg ezt is!

Előbbiek, Klára.

Klára (kabáttal, kalappal a kezében vidáman jön balról): Győztünk! Egy óránk van, képzelje Sándor, egy egész óránk! Becsavarogjuk a várost... Kirakatokat nézünk, megállunk a mozik előtt, lökdösődünk az emberekkel... Szabad kérnem? (A karja alá fűzi Tihanyi kezét, a hölgyek felé biccent.) Jó estét!

Tihanyi (némán megemeli a kalapját, Klárával el).

Tilla, Karola.

(Időközben teljesen bealkonyodott, az ívlámpa kigyulladt, Tilla mozdulatlanul áll, később Karola hozzá lép.)

Tilla (halkan): Elveszem tőle.

Karola (ijedten): Tilla!

Tilla: Visszaveszem tőle.

Karola: Megörültél?

Tilla: Azt hiszi, velem így lehet végezni? Amikor akarja: az övé vagyok; ha rám únt: eldob... Oh, majd meglássuk! Majd meglássuk! Holnap ott fog térdepelni a küszöböm előtt! És a leány — ez az ő munkája! Ezért véres könnyeket fog sírni!

Karola: Tilla, az Istenért, legyen eszed!

Tilla: Karola, eredj hozzá a lakására... Egy óra múlva már otthon találod. Mondd neki, igen, mondd neki: beszélnem kell vele. Még ma beszélnem kell vele!

Karola: Nem, nem, ezt nem teszem, Tilla! Nem tehetem!

Tilla (ügyet sem vet az ellenkezésére): Jöjjön az operába — ma este — a páholyomba...

Karola: De ezt nem lehet, Tilla, értsd meg, ezt nem lehet! Hiszen vőlegény...

Tilla: El fog jönni. El kell jönnie. Akarom! Mondd neki, életbevágó dolog, ezt meg kell tennie, ezzel tartozik nekem, egy évig voltam az övé, nem bánhat velem így. Jöjjön egy félóra, 10 percre, de jöjjön!

Karola: De Tilla, gondolj Belizárra!

Tilla: Nem gondolok, nem akarok, senkire sem akarok gondolni, csak öreá! Mire vársz még?

Karola: Tilla, hát én — én nem megyek!

Tilla: Te is! Cserben hagysz? Te is?

Karola: Nem tehetem, nem tehetem!

Tilla: Akkor eredj, ne is lássalak többet, gyűlöllek!

Karola (közel van a síráshoz): Tilla! Hogy beszélsz te velem!

Tilla: Cserben hagysz! Eredj!

Karola: Istenem, hát mit tegyek? Ebből baj lesz, szörnyű baj lesz!

Tilla: Nem bánom, akármilyen lesz is, nem bánom, ha addig élek is: elveszem tőle, visszaveszem!

Előbbiek, Belizár.

Belizár (jobbról jön): Megvagyok. Nem késtem, úgy-e? (Szünet.) Mehetünk? (Szünet.) Valami baj van?

Tilla: Nem megyek.

Belizár: Mi az? Történt valami?

Karola: Fáj a feje — hirtelen megfájdult.

Tilla: Hazamegyek.

Belizár: Kár. (Szünet.) A kocsit hazaviheti...

Tilla (hevesen): Nem kell! (Csendesen.) Gyalog megyek.

Karola: Egy kis séta a friss levegőn, az jó lesz neki.

Belizár: Hát menjünk gyalog. Elkisérem magukat.

Tilla (hevesen): Én egyedül akarok... (Észbekap, kedvesen.) Bocsásson meg, Belizár, nagyon ideges vagyok, ilyenkor kiállhatatlan vagyok... legjobb ha nem törődik velem... Úgy-e nem haragszik? Gyere, Karola!

Belizár (halkan): Szabad később fölmennem?

Tilla (kitörő idegességgel): Hát mondom: fáj a fejem! Mit mondjak még? (Karolával balra el.)

Belizár (egyedül áll a lámpa fényében és komoran tekint utána).

— Fügöny. —

V.

A keskeny szín egy színházi páholy-folyosót ábrázol. A háttér falán két ajtó: jobbra az I., balra a II. számú páholy. Ha kinyílik az ajtó, mögötte vörös ajtófüggöny látható, a padlón vörös futószőnyeg.

Páholynyitónő, Munkás, Színházi látogatók.

A munkás egy széken áll és a falilámpán dolgozik. A földön szerszámos táska. A páholynyitónő köténnyel, főkötővel, színlapokkal a kezében mellette áll.

Munkás (munka közben): Hát nem Carmen?

Páholyosnő: Dehogy — hiszen ma jótékony hangverseny van.

Munkás: Kár, én Carment szeretem legjobban.

Páholyosnő: Az holnap lesz. Ma mindenféle művészek játszanak. Az árvák javára...

Munkás: No, most már rendben van! (Leszáll a székről, még egyszer megnézi a lámpát. A székkal és a táskával kezében jobbra el.)

(Egy úrihölgy két rövidruhás kisleánnyal és egy egyenruhás iskolai növendékkal balról jön.)

Páholyosnő: Szabad kérnem a jegyet?

Fiú (odaadja): Kezdték már?

Páholyosnő (megnézi a jegyet): Most kezdik, kérem... Második szám, tessék. (Kinyitja a páholyajtót.) Tetszik színlap? (Urihölgy a gyerekekkel a páholyba vonul.)

Fiú: A prológ! Most van a prológ!

(Míg az ajtó nyitva áll, a prológus egy részlete hallatszik, melyet egy csengő női hang a szín mögött szaval.)

„Mit a művészet, tudomány
Csodásat, üdvöst hagy nyomán,
Adjad meg e hazának azt
A hervadatlan szép tavaszt.
Múlt és jövő így egybe nő...
Mert még neked virulnod kell, oh hon,
Fölül időn és minden romokon.“

(A szavalat akkor szakad meg, mikor az ajtót be-
teszik.)

Páholyosnő, Tilla.

Tilla (balról jön): Megkértem... nem keresett senki?

Páholyosnő: Eddig senki, méltóságos asszonyom...

Tilla: Ha keresne valaki, egy úr, vezesse be rögtön... Ismeri Tihanyi bárót?

Páholyosnő: Nem ismerem, kérem.

Tilla: Ha nem akarna bejönni a páholyba — ha esetleg nem akarna, akkor hívjon ki engem, érti?

Páholyosnő: Igenis, kezét csókolom...

Előbbiek, Karola.

Karola (balról jön).

Tilla: Ah, hiszen itt vagy! (A páholyosnő segítségével leveti a felsőruháját.) Ezt vigye be.

Páholyosnő (a kabáttal bemegy, az ajtót nyitva hagyja. Belülről szavalat hallatszik).

„Itt még a föld, mély sirjaiból
Az elhunyt ősök lelke szól.
Munkát reá, szabad kezet:
Dicső kert lesz a sir felett,
Zöldelni fog bérc és homok.
Mert még neked virulnod kell, oh hon,
Miért volnál az éggel oly rokon?“

Tilla (mialatt a szavalat szól): Jön —?

Karola: Beszéltem vele...

Tilla: Jön —?

Karola: Nem adott határozott választ.

Tilla: Mit mondott?

Karola: Valami olyat: hogy nem tudja, lehet-e szabadulni.

Tilla (gondolkozik, az arca földerül): Szabadulni, azt mondta? Szóval szeretne jönni.

Páholyosnő (kijön, beteszi az ajtót, mire a szavalat elhallgat, balra elmegy).

Karola (miután magukra maradtak): Kérlek, ne ugorj be magadnak! Az az úr *kertel*... nem akart durva lenni, de nincs kedve... nagyon szereti a menyasszonyát...

Tilla (komoran tekint maga elé, majd fölkapja a fejét): Ah, semmi! Láttunk már ilyet! Minden férfi szerelmes minden csinos nőbe, amelyik ráteszi a kezét, azé. Ha tíz percig mellettem lesz, megint elfelejti a menyasszonyát.

Karola: Tilla, mért teszed ki magadat ilyeneknek? Hyen asszony, mint te! Rászorultál te erre?!

Tilla: Kérlek, ne leckéztess!

Karola: És mondjuk, sikerül: mit érsz vele?

Tilla: Visszaveszem. Bolond voltam, hogy lemondtam róla. Ő volt a legkedvesebb valamennyi közül...

Karola: Hát szereted?

Tilla (rosszhiszeműen): Szeretem!

Karola: Dehogy szereted! Belőled a sértett hiúság beszél. Klárát akarod megbántani!

Tilla: Hát nem szeretem! De *ezt* nem lehet velem megtenni! Egy esztendeig jó voltam neki — maga mondta: ez volt életének legszebb ideje! — és most, ah! Visszaveszem Tihanyit! És ha itt lesz, a lábam előtt, ha megbolondul a szerelemtől, a vágytól: akkor a szeme közé nevetek, elkergetem, nekem nem kell, menjen vissza Klárához, tartsa meg Klára, ha akkor még kell neki!

Karola: Tilla, lehet ilyet tenni? Szabad ilyet tenni? És Belizár?! Mi lesz Belizárral? Vele nem gondolsz?

Tilla (vállat von): Belizár!

Karola: Igen, mi lesz vele?

Tilla: Egy-két napra van csak szükségem, addig minden rendbe jön... Egy-két nap múlva megint jöhet Belizár... jól fogok vele bánni, kárpótolni fogom, ezt megfogadom neked! de addig hagyjon békében, ideges vagyok, neki is jobb, ha addig nem látjuk egymást...

Karola: Neki jogai vannak.

Tilla: Jogai? Miféle jogai? Sem felesége, sem cselédje nem vagyok. Ha odaajándékozhattam magamat, vissza is vehetem megint magamat.

Karola: Tilla, én nagyon félek! Te vakmerő vagy, megint mindent fölteszel egy kártyára! Nem tudod, mit teszel!

Tilla: Kérlek, ne gyötörj! Úgy is hiába való minden! Ennek meg kell lenni! Ha bolond vagyok is, ha őrült vagyok is: ennek meg kell lenni! (Melegen.) Nézd, édes Karolám, én olyan egyedül vagyok ebben a nyomorult életben, senkim sincs, csak te! Te vagy az én testvérem, az én jó kis anyám. Te vagy nekem mindenem. Hát ne hagyj cserben, ne hagyj el, tedd meg, amire kérlek!

Karola (riadtan): Mit akarsz megint?

Tilla: Nézd, itt a közelben kell valahol telefonnak lenni, a portásnál, vagy valamelyik irodában, tudakozódjál, eredj szívem és telefonálj neki.

Karola: Belizárnak?

Tilla: Oh, dehogy Belizárnak! Sándornak! Mondd neki, hogy itt vagyok az operában, várom, igen mond meg neki, várom, ahogyan soha még férfit nem vártak! El kell jönnie, ezzel tartozik nekem, tartozik a múlt emlékeinek... Beszélj vele szépen, hiszen te tudsz...

Karola: Nem fog eljönni!

Tilla: El fog jönni, meglátod! A fő az, hogy most mindig reám kell gondolnia. Kényszeríteni fogom, hogy mindig reám gondoljon... Akkor nem bírja ki sokáig, egyik férfi sem bírja ki, előbb-utóbb eljön, meglátod! (Szünet.)

Karola: Sajnálalak, Tilla! De kár érted, de kár!

Tilla: Sajnálhatsz is, mert nem lesz nyugtom, beteg leszek, míg itt nem látom megint! Ha szeretsz, ha sajnálsz, Karola, akkor eredj, siess, beszélj vele!

Karola (egy pillanatig habozva áll, aztán balra el).

Tilla (bemegy a páholyba, míg az ajtó nyitva áll, hegedűjáték hallatszik ki zongorakisérettel.)

Belizár, Páholyosnő.

Páholyosnő (Belizárral balról jön): Az első számú, kérem...

Belizár: Azt mondta a gróiné, hogy hívja ki?

Páholyosnő: Igen, ha nem tetszenék bemenni...

Belizár: Hát akkor itt megvárom...

Páholyosnő (bemegy a páholyba, az ajtót nyitva hagyja, a hegedű szól; egy idő múlva visszajön): Már jön, kérem. (Balra elmegy.)

Tilla, Belizár.

Tilla (nagy örömmel kijön, meglátja Belizárt, visszahökken): Belizár?

Belizár: Én vagyok. Nem várt, ugy-e?

Tilla (vakmerően): Hát nem!

Belizár (beteszi a páholy ajtaját, mire elhallgat a hegedűjáték): Azt mondta, otthon marad, beteg.

Tilla: Már nem vagyok beteg.

Belizár: Mért nem küldött értesítést?

Tilla: Vizsgálóbíró, kérem?

Belizár: Tudni akarom, mi történik itt!

Tilla: Semmi... A hangversenyt hallgatom... ennyi az egész. (Mosolyog.) Azaz: hallgatnám, ha lehetne...

Belizár: A hangversenyt hallgatja! Engedjen meg, valami magyarázathoz csak van jogom?!...

Tilla: Én nem tudok semmiféle magyarázatot adni. Én csak annyit tudok: két órával ezelőtt meghaltam volna, ha ide kellett volna jönnöm, most pedig meghalnék, ha otthon kellene lennem. Otthon ültem és egyszerre rájött: nekem ma embereket kell látnom, csillárfényt kell látnom, zenét kell hallgatnom, rájött a nagy szomjúság a zene után és ha az üdvösségembe került volna: én akkor is eljöttem volna. Én azt nem tudom megmagyarázni. Asszony vagyok, szegény, nyomorult asszony, nem bírok az idegeimmel, nem ismerem magamat, nem értem magamat, hát hogy adjak magyarázatot? (Kissé kinyitja a páholyajtót, belülről egy női hang éneke hallatszik; őszinte extázissal.) Ah! Ez, ez, ez a legszebb a világon! A vérembe ömlik, minden idegемmel hallok... (Az ajtóba áll, háttal Belizárnak, az éneket hallgatja.)

Belizár (jó ideig komoran, mozdulatlanul áll a folyosón).

Tilla (később megint Belizárhoz lép, beteszi az ajtót, az ének elhallgat): Belizár, kérem, én ezt nem bírom!

Belizár: Mit nem bír?

Tilla: Hogy maga itt áll, komoran, feketén, és fekete gondolatokat forgat... Érzem a gondolatait, látom őket: belekavarognak ebbe a fényes muzsikába, mint a zivataros felhők.

Belizár: Elmenjek?

Tilla (kedvesen, mosolyogva): Igen, menjen el!

Belizár: Vár valakit?

Tilla: Dehogy várok! Senkit! Azaz — nem tudom! Lehet, hogy jön valaki. Szoktak ide jönni. Nem tudom! Honnan tudjam!?

Belizár: Másokat eltérne itt, engem nem!

Tilla: De értse meg: az nem mindegy! Mások nem számítanak! Akár egy üres szék van a páholyban, akár egy olyan frakkos nulla a kaszinóból — az nem számít! De maga úgy áll itt, mint egy hitelező, mint egy bíró — mint a sors — ha maga most itt marad, akkor — (Félbeszakítja önmagát, nagyon kedvesen:) Nézze, édes barátom, ne vesszünk össze egymással! Igazán nem érdemes! Maga nem ismer engem, de nőknél ez gyakran megesik, minden nőnél: nekem most nem kell a gyöngédség, nem kell a szerelem — bánt, fáj, idegessé tesz... nem tudom mért van így, de így van! Kérem, legyen kedves és okos. Egypár napig hagyjon magamra, azután magam jelentkezem majd...

Belizár: Ki akar siklani a karjaim közül?

Tilla (szembenéz vele).

Belizár: Nem eresztem!

Tilla: Nem ereszt! (Vállat von, elfordul.)

Belizár: Maga mondta, ne ereszsem! Esküt vett tőlem, hogy nem eresztem. Emlékszik? — Elmúlt éjjel! Azt mondta nekem — emlékszem minden szavára — azt mondta nekem:

Tilla (idegesen): Kérem, kérem — csak nem akarja most előhozni azokat a dolgokat? Bolondságok! Az ember félrebeszél olyankor, mint a lázbeteg — mint a becsipett ember... Hiszen másról is volt szó: gyilkolásról, késről — mit tudom én, még miről... Ezek gyerek-ségek — bolondságok — elpárolognak, ha elmulik a má-

mor... minden szerelmes pár beszél ilyeneket. Nem lehet számonkérni másnap, az operában... (Kezét a kilincsre teszi.) Ah, olyan szomjas vagyok a zenére!

Belizár: Tilla! én elutazom!

Tilla (fölneszel): Elutazik? (Szünet.) Mikor?

Belizár: Egy óra múlva... Az *Ariel* kazánjai fűtve vannak...

Tilla: Egy óra múlva?! (Szünet.) És hová?

Belizár: Nem tudom... akárhová... el innen — ki messzire... az óceánra...

Tilla: És meddig marad?

Belizár: Nem jövök többet vissza!

Tilla (leselkedve): Nem?

Belizár: Nem!

Tilla: Hát akkor — (Vállat von.)

Belizár (hirtelen megragadja a karját): Te velem jössz!

Tilla (megrettenve): Vigyázzon — jönnek!

Belizár: Te velem jössz!

Tilla: Dehogy! Hová gondol? Nem megyek! Nem!

Belizár: Te velem jössz!

Tilla (okosan): De nézze, értse meg — ez megint olyan gyerekség — én nem mehetek — ha akarnék se mehetnék ilyen gyorsan... az ilyen útra készülni kell — nem hagyhatom itt a házamat...

Belizár: Semmiség! Tízszerezen kárpótollak mindenért — százszorosán!

Tilla: Ah, maga azt hiszi: a pénz, mindig a pénz! De az emberek!

Belizár: Mióta törődünk mi az emberekkel?

Tilla: Nem utazhatom így világgá — egy idegennel!

Belizár: Idegen vagyok neked?

Tilla: Hát a szeretőm! Utazhatom a szeretőmmel?

Belizár: Mikorra megtudják, hogy elutaztunk, már a feleségem lesz.

Tilla (meghökken, szünet után): A felesége?

Belizár: Igen. Mi nem szakadhatunk el egymástól — mi élet-halálra egymásé vagyunk...

Tilla (jó ideig némán tekint maga elé).

Belizár: Erre nincs semmi válaszd?

Tilla: Ez nem olyan egyszerű dolog: házasság... nekem a családomra is kell gondolnom... Ezt meg kell gondolni... De most nem lehet — itt nem lehet... Kérem, majd holnap — jöjjön el holnap, majd beszélünk róla — okosan — jóbarátokhoz illően...

Belizár: Én ma utazom!

Tilla: Hát akkor — ha el akar utazni, ha el kell utaznia — akkor talán várjuk meg, míg visszajön —

Belizár: Ma utazom — és te velem jössz!

Tilla (felkapja a fejét, ellenségesen farkasszemet néz vele, aztán erőt vesz magán, keményen): Nézze, Belizár, maga nem jól bánik velem... velem nem így kell bánni... engem nem lehet kényszeríteni — semmire — a boldogságra sem... Én nem bírom ezt a hangot —

Előbbiek, Karola.

Karola (balról jön, midőn Belizárt megpillantja, vissza akar megint vonulni).

Tilla: Karola! (Hozzásiet, félrevezeti.) Beszéltél vele?

Karola (Belizárra pillant): Majd aztán —

Tilla: Nem, nem, most! Eljön?

Karola: Nem!

Tilla: Mit mondott?

Karola: Durva volt.

Tilla: Mit mondott?

Karola (könyörögve): Tilla...

Tilla (idegesen): Mit mondott?

Karola: Hagyjam békében...

Tilla (fölemeli a fejét): Azt mondta —?

Karola (pillantással Belizárra): Én addig talán a páholyba megyek... (Bemegy, nyitva hagyja az ajtót, megint hallik az ének.)

Tilla, Belizár.

Belizár: Tilla, határozott már?

Tilla (szórakozottan maga elé bámul).

Belizár: Tilla! Miért nem felel?

Tilla (szórakozottan): Mi az —?

Belizár: Egy óra múlva indulok!

Tilla (nyersen): Hát induljon!

Belizár (fenyegetően): Maga velem jön!

Tilla (ráereszti a rosszkedvét): Én —? Ha arannyal rakja meg az egész hajóját — ha gyémántokkal tölti ki az egész oceánt — én akkor sem megyek! Érti?

Belizár: Nem akar a feleségem lenni?...

Tilla (leplezetlen kicsinyléssel): Én — Belizárné?
Ugyan kérem!...

Belizár: Nem szeret?

Tilla: Ha ilyeneket kérdez: — talán nem is szerettem soha!

Belizár: Tilla, vigyázz arra, amit mondasz!

Tilla: Mért tapad így hozzám a két szemével? Mint a pióca! Mindenki az én véremet szívja! Mit vethet a szememre? Nem volt rossz dolga: egypár szép napot töltött velem, — köszönje meg és aztán vége!

Belizár (fogai közt): Gyalázatos!

Tilla (elsápad, aztán mosolyog; elnézően szól): Nézze, Belizár, ez nem szokás... nálunk — a mi köreinkben nem szokás... Azért, mert megmondtam az igazat? Én megmondom! Nem szeretem — sohasem szerettem! Kaland volt — hóbortos szeszély... Maga elszédített a furcsa hírével — a fehér hajójával — de ez nem volt szererlem — ennek semmi köze a szerelemhez — az egészen más valami... Nagyon resteltem, hogy idejutotunk, szégyellem — dehát így van! És ezzel vége!

Belizár: Vége? Még nem! (Vasvillaszemekkel nézi, sarkon fordul, balra el.)

Tilla (meghökkenve néz utána, vállat von, bemegy a páholyba, az ajtót nyitva hagyja, — az ének szól).

— Fügöny. —

VI.

A szinpad egészen sötét, csak egyetlen szmaragdzöld, fölcseralakú kis függőlámpa világít. A szinpadon csak az látható, ami az élesen határolt fénykúpba esik: kis mahagoni asztal és két angol klubszék. A háttér: zöldes gobelin. Az asztalon kristálybutélia, vörös itallal, magasztalpú, finom likőrös pohár, azonkívül égő mécses és kínai porcellánból való ópiumtartó.

Belizár és Rioni.

A két férfi az asztal mellett ül. Belizár frakkban, cilinderral a fején, rövid angol pipával a fogai közt. Belizár igen sápadt, sűrűn iszik és fokozatosan mind ingerültebb lesz. Rioni egyenruhában van, a tengerészsapka a fején van. Rioni ópiumpipát szív, a szeme ra-

gyog, az arca rózsás, emelkedett, fantasztikus hangulatban van.

Rioni: . . . a ghazipuri ópium tisztább, mint a patrai . . . a benareszi sem rossz, de a ghazipuri a legkülönb . . .

Belizár (közömbösen): Soha nem hallottam magát még ennyit beszélni . . .

Rioni: Ez ghazipuri . . . Nem akarja megpróbálni? Van itt még egy pipa . . .

Belizár: Nem kell! Én megmaradok emellett! (Iszik.)

Rioni: Alkohol? Nem jó, nem jó! Tigrisvért ereszt az az ember ereibe. Forró, keserű, alattomos állatvért.

Belizár: És az ópium?

Rioni: Az ópium az alkohol ellentétje: megfékezi bennünk a bestiát, az ópium megtisztít, lehűt, fölemel.

Belizár: Mondja, hogyan kapott rá maga az ópiumra?

Rioni: Egy asszony elől menekültem . . .

Belizár: Egy asszony elől?

Rioni: Flok — Floky — igazi kutyanév — mi? Olyan is volt, mint egy fekete spicc: ügyes, nyugtalan és szemtelen . . . Ő is selyemszalagot viselt a nyakán . . . Floky! (Legyint.) A feleségem volt.

Belizár: Szerette?

Rioni: Mint egy állat, úgy szerettem és szenvedtem is érte, mint egy állat . . . Az én feleségem volt és sohasem volt egészen az enyém . . .

Belizár (az asztalra üt): Hiszen az az! Soha nem egészen a tied — akkor nem, mikor a karjaiddban tartod . . . Akkor sem! . . .

Rioni: Egy kicsit mindig a szabóé és a jóbarátnőé és a szeretőé és az egész világé. Floky! (Nevet.) Tudja, hogy elfelejtettem már az igazi nevét? Hiába töröm rajta a fejemet — nem jut eszembe — de nem is töröm rajta . . .

Belizár: Vajjon mi lett belőle?

Rioni (vállat von): Betemette az aranypor. Az ópiumpipából aranybarna por hull a mult emlékére — finom és puha, mint a báránnyelű — az mindent betakar . . . ami mocskos és fájdalmas volt az életben, azt betemeti . . . igen — betemeti . . . (Megakad.) Miről is volt szó az imént? Valamit még akartam mondani . . .

Belizár: Az ópium megmentette Flokytól?

Rioni: Igen, rendben van! Ha él még, azóta meg is öregedett; mert egykorú volt velem.

Belizár (nevet): Furcsa lehet: a tisztos korú Floky — a megöszült spicc-fej . . . Sohasem írt?

Rioni: Nem szoktam felbontani a leveleimet. Egyszer meg akartam érte halni. A pisztolylovás nyoma itt van még a hónom alatt. És most már nem emlékszem a nevére. Az aranypor betemette. Nem egyszerű ez?

Belizár: És volt azóta más asszonya?

Rioni: Nem volt, nem is lesz. Az ópium a magasba emeli az embert — föléje az asszonynak és annak a degutáns komédiának, amit szerelemnek szokás nevezni. L'amour! — Lássa, ópium nélkül az élet mocskos, szomorú és érthetetlen volna . . . Mert minden baj onnan van, hogy az ember felemás teremtes, hermafrodita, félig isten, félig állat. Az isten, aki az agyvelőben lakik.

nem tud boldogulni, mert hozzá van láncolva az állathoz, amely a vérben tanyázik. Lássa, ez a probléma — az élet nagy problémája.

Belizár: És a megoldás?

Rioni: A megoldás: az ópium! Az ópium elszorvasztja a testet, lehűti a vért, elöli az állatot az emberben és így felszabadul a leláncolt isten. Ez a probléma megoldása!

Belizár: Utálatos megoldás! Inkább vagyok egészséges állapot, mint beteg isten! Ami szép és nagyszerű az emberben, azt mind az állattól örökölte. Szép a harc és szép a szerelem.

Rioni (megtisztítja és az asztalra teszi a kiszívott pipát): A szerelem — l'amour! Amit Dumas fiú szerelemnek nevez, amiből az asszonyok és a költők olyan nagy gágogást csinálnak, — az alapjában véve majomkomédia. Hihetetlenül degutáns majomkomédia.

Belizár: Egészen túl van rajta?

Rioni: Én ma már csodálkozással és részvéttel nézem Káin leányát, az idétlen kis nőtényt — a félbemaradt polgártársat... Madártollat tűz a hajába, pudert ken az orrára, tipegve jár és nem tud fölemelkedni a napiényhez — a lelke örökre lenn mászkál az érzékiség, patkánycsatornáiban...

Belizár: Mondja, Rioni, nem féltékeny maga? Nem dühíti, nem ejti kétségbe a gondolat, hogy Flokynak szeretői vannak? Nem vadul meg a gondolattól, hogy most — talán ebben az órában — más férfi tartja a karjai között?

Rioni: Nem, nekem az mindegy.

Belizár: Hogy lehet ilyet mondani! Hiszen ez utálatos! Akkor maga soha nem szerette!

Rioni: Én nem haragszom senkire. Én nem irigyelek senkit. Én megértem az embereket és sajnálom őket. Flokyt is, a szeretőit is sajnálom.

Belizár: Mit sajnál rajtuk? Ez bárgyúság!

Rioni: Nem bárgyúság! A részvét: az bennünk az isten!

Belizár: Egy nyomorék isten, egy gyáva isten! Ez az isten egy madár, amely nem tud repülni, hanem csonka szárnyakkal veri a szemetet. Megtiprott férgeket ápolni az ispotályban: ez az ő mestersége.

Rioni: Ön senkit sem sajnál?

Belizár: Senkit!

Rioni: Önmagát sem?

Belizár: Nem! Én azt tartom: aki gyöngé és pudvás szívű: az dögöljön meg! És aki nem mer élni: az is dögöljön meg! És ha én egyszer gyöngé és gyáva leszek, ha egyszer fölém kerekedik az élet, férfi vagy asszony képében: akkor én is dögöljek meg! (Iszik.)

Rioni: Ez az alkoholtól van. Az ön ereiben most bömbölni kezd az állat!

Belizár: És mondja, mit adott magának az ópium a szerelem helyett? Miféle kárpótlást adott?

Rioni (új pipát készít): A nagy magányt. A tiszta szent magányt.

(Szünet.)

Belizár: Gyűlölöm a magányt! Nekem emberek kelljenek. Férfiak, akikkel összemérhetem az erőmet, asszonyok, akikkel megoszthatom a prédámat.

Rioni: Én sohasem vagyok egyedül a magányban, — csak emberek közt vagyok egyedül. Az ópium csodálatosan megélesíti az ember érzékeit... Én különös, nagyszerű dolgokat látok... Ha magamban vagyok, akkor zenét is hallok... Idegen, barbár zenét... lelketrázó és mégis felséges... Sokszor egy mélyen zengő hang beszél velem az éjszakában...

Belizár: Hallucinál! (Iszik.)

Rioni (fölnyenes mosollyal): Igen, — önök ezt így nevezik... De maga az élet, a világ — nem hallucinálás-e? (Halkabban.) Van egy barátom — nem ember — most már nem ember — Timur — ezer éves intelligencia... láthatatlanul lappang a térben — de gyakran megjelenik előttem... rendszeren a huszadik pipa után, mikor már egészen megtisztultam az állatiaságtól... (Rágyújt.)

Belizár: És ilyen hideg agyrém, ilyen ópiumos kísértet kárpótolni tudja Floky forró csókjáért? Micsoda ember maga!

Rioni: Timur bölcs és nemes — az ő társaságában fölemelkedem a magasba, az élet fölé — csillagok magasságába — az olyan tiszta, magasztos boldogság — eh, ön ezt nem értheti meg!

Belizár: Ez a magasztos boldogság előbb-utóbb a bolondok házába fogja vezetni. Maguk mind ott végzik.

Rioni: Valahol végezni kell! A bolondok házában, vagy a kórházban — nem mindegy az? Igen, az egészen mindegy! Miről is beszéltünk az előbb?

Belizár: Én azt hiszem: ön soha nem szerette Flokyt. Ha szerette volna, nem adta volna oda Timurért és az ópiumért...

Rioni: Pszt! Hallja?!

Belizár: Mi az?

Rioni: Egy gongütés.

Belizár (vállat von): Képzlődik.

Rioni: Most megint egy! Mélyen zengő gongütés. Én tudom, mit jelent ez! Én tudom! (Közelebb hajlik, súgva:) Most már nem vagyunk egyedül... (Körülnéz.) Ő itt van! Érzem a szagát: gyöngé pezsmailat — nem érzi? Ha egyedül volnék, már mutatkoznék, de önben nem bizik...

Belizár: És igaza volt az asszonynak, hogy elhagyta magát — hiszen soha nem akarta. Maga soha nem tudhatta mi az: egy asszonyt akarni.

Rioni: A fontos az: most ne gondoljunk semmi állati dologra — a felsőbbrendű intelligenciák gyűlölik az állatot, menekülnek előle... Megálljon csak, majd próbát teszek! (Belekiált a sötétségbe:) Timur! Timur! Itt vagy? (Belizárhoz:) Nem válaszol — pedig itt van, érzem, itt van, egészen közel... (A kezével tapogatódzik, mint a vak ember.) Timur! (Szünet.) Láta? Fény villant meg... kékes fény — és egy profil egy pillanatra csak — mongol profil... (Szünet után riadtan:) Mi az? Mi történik itt? Timur menekül! Forró gondolatok, keserű, véres gondolatok, tigris-gondolatok töltik be a tért...

Belizár (aki mereven nézett maga elé): Az ópium a futás, a lemondás, a gyávaság... ez nem megoldás! De van egy — egy másik — egy jobb! Ha szereted Flokyt, akkor meg kell ölnöd! Meg kell ölnöd!

Rioni: Timur! Hol vagy?

Belizár: Ha megölted, akkor a tiéd — egészen, egyedül, örökre a tiéd! Akkor nincs szabó, nincs barát, nincs szerető, akkor csak te vagy! Megtartani nem lehet — lemondani nem lehet — hát csak *ezt* lehet!

Rioni: Timur!

Belizár: A szívedben ott lappang, ott szikrázik a vágy: megölni! *Akkor* csak te vagy, egyedül te, mindig te! Akkor a tiéd, egészen, örökre a tiéd! Mindig úgy kellene, csak úgy: egyszer megölni és az utolsó csóknál megölni! Ez az igaz, az egyetlen szerelem! Mikor fem van az élet tündöklő csúcsán: le a fekete mélységbe! Mert *ezt* nem lehet megismételni mással — *ezt* nem szabad újra kezdeni mással! Ha hallom a halálhörgését, akkor tudom: nem fog a gyönyörtől sikoltani — más karjában!

Rioni: A vörös éjszakából tigrisek jönnek — csikos tigrisek — puhán és lomhán kullognak — szúrós zöld szemük van —

Belizár: Az én csókommal a dermedt ajkán — az én képemmel a megtört szemében... A legjobb, amit neki adhatok: egy csók — egy késszúrás!

— Fügöny. —

VII.

Nyitott nagy szárnyasajtón, amely rácsos erkélyre vezet, ki lehet látni a csillagos kék éjszakába. Az ajtó mellett nagy karosszék, mellette kis asztal, más semmi. Az asztalon: kék ernyős lámpa, telefonkészülék.

Tilla. Karola.

Karola (a karosszékben ül).

Tilla (a szőnyegen fekvő selyem párnára telepedett):
Milyen meleg ma az éjszaka!

Karola: Borzasztó későn lehet már!

Tilla: Ne nézd az órát! Maradj még! Úgy sem tudok most aludni. Te, mondd: biztos, hogy elutazott?

Karola: Biztos. Az operából egyenesen a hajójára ment. Holl mondta. Az pedig mindent tud. Ő lekísérte őket a kikötőbe.

Tilla: Őket? Kiket?

Karola: Belizárt és Rionit. Mert Rionit magával vitte. Most már messze járnak. — Künn a nyílt tengeren... Hanem mondhatom, nagy kő esett le a szívemről. Nem hittem volna, hogy olyan olcsón szabadulj...

Tilla (vállat von): A legokosabb, amit tehetett, hogy elment...

Karola: Én féltem tőle. Téged féltettelek!

Tilla: Ugyan már!

Karola: Volt valami annak az embernek az arcában — a szemében — tudja Isten: az nem olyan, mint a többi...

Tilla: Biztosítlak, épp olyan poltron, mint a többi férfi.

Karola: Nem poltron, ő nem az!

Tilla: Szívem, ha nem volna az, akkor nem ment volna el olyan simán... Azok után, amiket mondott... eh! (Legyint.)

Karola: Hátha poltron, annál jobb neked — örülj neki!

Tilla (elgondolkozva): Mégis jó volna egyszer egy férfit látni — egy egész férfit — egy igazi férfit... (Szünet után más hangon:) Mondd, Tihanyiék hova mentek a színházból?

Karola: Megint Tihanyi! Mindig Tihanyi!

Tilla (kedélyesen): No, ne okoskodjál!

Karola: Hát a Cecille-be mentek. Az öreg gárda-kapitány nagy pezsgős-vacsorát rendelt. Persze, ezt is Holttól tudom.

Tilla: Vajjon együtt vannak most még?

Karola: Lehet, mert odarendelték a nápolyi muzsikát is.

(A távolból közeledő mandolina-zene hallatszik.)

Tilla: Hallod? Alighanem nápolyiak! (Felugrik, kinéz az erkélyajtón.) A Cecille felől jönnek! Úgy látszik, vége a mulatságnak...

Karola: Mit érdekel az téged?

Tilla: Nem is érdekel! (A karperec-óráját nézi, nevet.) Hanem mi jól eldiskuráltuk ám az időt. Mindjárt fél három.

Karola: Jézusom! Fél három! (Fölugrik, sietve fölteszi a kalapját.) Isten veled, drágám!

Tilla (jobbra kíséri): Holnap a fürdőben...

Karola: Ne jöjjenek érted?

Tilla: Jöhetsz fél tíz felé...

(A színpad egy pillanatra üres marad. A zene elvonul az ablak alatt, aztán halkabban szól, majd egészen elhallgat.)

Tilla (visszajön, az erkélyajtóhoz lép, a csillagokat nézi, majd a telefonhoz megy. Kezébe veszi a kagylót.) 122—20. Igen. (Szünet után szelíd, meleg, szinte alázatos hangon:) Halló! Maga az — Tihanyi? Bocsásson meg, hogy ilyen későn... (—) meg sem ismeri a hangomat? Tilli — igen — Tilli! Óh, én még le sem feküdtem — nem tudok aludni... (—) igen, idegesség, úgylátszik... (—) tudtam, hogy maga sem alszik — honnan? hát — csak tudtam — láthatja: fölhívtam... (—) azt mondják: ha az ember erősen gondol valakire... (—) Nézze én csak bocsánatot akarok kérni a mai zaklatásért... (hevesen) nem, nem — ezt meg kell mondanom! Tudja, hogy néha kicsit bolond vagyok, — hát igen: rettenetesen ideges voltam — és más bajok is — és eszembe jutott: milyen jó volna, ha maga itt lenne... maga ilyenkor mindig kedves tudott

lenni — nem tudom miért, de mindig olyan megnyugtató hatással volt reám... (—) igazán nem szeretném, ha valami félreértés lenne belőle — én nagyon szeretem Klárát... (—) nem, annyira elbizakodott nem vagyok — *már* nem! (—) Belizár? Ugyan, Sándor, hiszen elutazott — (—) ma este, de ha mondom!.. (—) Hagyjuk ezt! Majd egyszer elmondom, ha érdeklí — ha igazán érdeklí... (Szünet után meghökkenve, kissé sértődve:) No de kérem! Mi jut eszébe!? Hiszen mindjárt három óra — (—) *akkor*, — az *más* volt — jól tudja... (Szünet után nevet.) Maga sok pezsgőt ivott! — Ne beszéljen bolondokat! — De kíváncsi, hallja! Hát bizony elég lengén vagyok öltözve... Kék pongyola, igen... (—) lehet, hogy ismeri — nem tudom... (Nevet, egy pillantást vet a harisnyájára.) Fehér — mért kell ezt is tudnia? — (—) Micsoda — a kis kapu kulcsa még ott van magánál? Persze, arról megfeledeztünk... (Hosszabb szünet után egyszerre forró, fojtott, a szenvedélytől reszkető hangon:) Hát gyere, gyere — hiszen azért — hiszen várlak, úgy várlak — te drága — te édes! (—) igen... (—) igen... (—) ahogy akarod! Minden! — (Mosolyogva:) Jól van — fütytyents — mint régen — a sarkop, ha jössz — akkor tudni fogom — (—) Siess! (Leteszi a kagylót, felkel, az ajtóba lép.) Ah!

Tilla, Belizár.

Belizár (megjelenik az ajtóban, hosszú köpeny, sapka, nagy autószemüveg van rajta).

Tilla: Ah! (Ijedten hátrál, riadtan nézi.) Mit akar? Micsoda maga?

Belizár: Tilla, én vagyok.

Tilla: Ki az?

Belizár: Belizár!

Tilla: Belizár!

Belizár (leveszi sapkáját és szemüvegét, később, egy alkalmas pillanatban ledobja köpenyegét is, alatta frakkot visel): Nem vártál, ugy-e?

Tilla: Mit akar itt? Hogy tudott — hogy jutott fel ide?

Belizár: Az erkélyen át...

Tilla: Fel az emeletre?!

Belizár (legyint, jelezve, hogy ez semmiség).

Tilla: De hiszen maga — maga azt mondta: elutazik.

Belizár: Elutaztam.

Tilla: És visszajött?...

Belizár: Senki sem látott... A Delfin-öbölben kikötöttem, autón jöttem vissza... magam hajtottam a gépet... egy óra múlva visszamegyek megint — szürkületkor útban leszek az óceán felé...

Tilla: Mért jött vissza?

Belizár: Tilla, én nem tudok így élni... te belém oltottad a véredet...

Tilla: Arról én nem tehetek.

Belizár: Megkérdezem tőled még egyszer, utoljára: velem jössz?

Tilla: Nézze, kérem, Belizár, értse meg: ennek vége — vége! Nem lehet tovább! Én nem tehetek róla — én megmondom őszintén, becsületesen: nem lehet! Hát váljunk el, mint jóbarátok!

Belizár: Tilla, én nem bírom el a gondolatot, hogy

te másé légy, hogy jön utánam más férfi... Rettenetesen szenvedek ettől.

Tilla: De hát mit akar? Mit akar? Hiszen maga nekem most már idegen ember... Szégyellem én ne haragudjék érte, kérem, de megmondom: egészen idegen ember... Itt állunk, szemben egymással, két idegen... Ami összekötött bennünket, az elégett és lefoszlott rólunk. Kopaszon, szárazon, kiégetten állunk — és minden szóval, amit mondunk egymásnak, bántani akarjuk egymást. Hát mire való ez? Hát nem jobb elválni?

Belizár: Elválni tőled: ez a halál!

Tilla (meghökkenve, de rémület nélkül): A halál?

Belizár: Nem lehet így élni.

Tilla: Meg akarja magát ölni?

Belizár (mereven nézi).

Tilla: Ezt már mondták — mások is... De egyik sem tette meg. Nálam ez sem használ! Ha megteszi, amit mond: sajnálom — de nem akadályozhatom meg... Ha valakit nagyon szeretnék, talán magam is így tennék... (Nagy szemekkel tekint rá.) Mondja: maga szenved? Nagyon szenved? Igen — vannak a halálnál rosszabb dolgok is... nem igaz?

Belizár (göggösen): Én nem halok meg egy asszonyért. Erősebb vagyok minden asszonynál! Téged foglak elpusztítani. (A kés megvillan a kezében.)

Tilla: Ah! (A karosszék mögött áll.) Engem?

Belizár (szünet után fölemeli a kést).

Tilla (mereven nézi, egyszerre nevetni kezd. Halkan és forrón): Oh te —! Oh te —! Te!... (Vakmerően előlép, hozzámegy, a mellére hajtja a fejét.) Megtennéd? Meg tudnád tenni?...

Belizár (bólint): Meg. Mert szeretlek.

Tilla (szerelmesen hozzásimul): Igen, te meg tudnád tenni — te tigris-ember! Hogy szikrázik megint a szemed — egészen zöld... Hová szúrnál? A nyakamba? Ide —? ... Csókolj meg, — itt, a nyakamon! (Miután Belizár habozik, forró, szerelmes türelmetlenséggel:) Csókolj meg — csókolj meg!

Belizár (a nyakára tapasztja a száját).

Tilla (a fejét simogatja, mintegy önfeledten): De jó, hogy eljöttél! Jó, hogy itt vagy! Most megint reszketek, — érzed? — és forróság fut végig rajtam... Most megint lepattant rólam, lepattant a lelkemről a jégkéreg — óh, hogy szeretlek!

Belizár: Megkínoztál. Nagyon megkínoztál.

Tilla: Komisz voltam, ugy-e? Te szegény —! Pedig úgy fájt a szívem... néztelek a ködön keresztül — láttalak téged és láttam magamat, — és azt gondoltam: mért olyan hideg ez az ember, mért olyan kevély, — mért nem sír, mért nem üti meg, mért nem töri össze azt a rossz asszonyt?

Belizár: Most nem eresztelek többet, — soha többet! (A karosszékbe ejti a kést.)

Tilla: Csak te, — csak te! Te vagy az igazi férfi, — a férfiak férfiai...

(Az utcáról távoli fütytyentés, a Sigíried-motivum.)

Tilla (meghallja, eszébe jut Tihanyi): Oh!...

Belizár: Mi az?

Tilla: Te nem maradhatsz itt — most el kell menned — siess, hogy meg ne lássanak...

Belizár: Jön valaki?

Tilla: Siess, ha mondom... Majd máskor, — majd holnap...

Belizár: Csak nem képzeled, hogy elmegyek — most!

Tilla (lábával dobant): De akarom —! El kell mened!...

Belizár: Tilla, ne játszál velem!

Tilla (fölkapja a karosszékről a kést): Ah — most már nem félek tőled!

Belizár (fenyegetően): Tilla!

Tilla (feléje tartja a kés hegyét): Vissza — mert!

Belizár (fogait csikorgatva): Megcsaltál!

Tilla: Látod, most én vagyok az erősebb, nem te —!

Belizár: Megcsaltál!

Tilla: A lábam előtt fekszel, — most a szívedre tiprok... Szégyelled magadat? Fáj?... Oh, csak szenvedj! Milyen jó ezt nézni! Milyen jó! Eddig csak úntalak — most már megvetlek!

(Az erkély alatt megismétlődik a fütty.)

Tilla (elragadtatással): Hallod?... Hallod?...

Belizár (sötéten): Vársz valakit?

Tilla: Öt várom! A szeretőmet! A régit — az igazit — az egyetlen! Otthagyta a menyasszonyát — visszajött hozzám — otthagyta az én kedvemért... (Hátat fordít Belizárnak, széttárt karokkal.) Gyere, óh gyere!...

Belizár (nesztelen ugrással mellette terem, elkapja a kést tartó kezének csuklóját, hátára csavarja a karját, könnyűszerrel kiveszi kezéből a kést).

Tilla: Jaj, — ne bánts!

Belizár: Meghalsz! (Az asszonyt a bal karjába dobja, villámgyorsan megszúrja.)

Tilla (egy sóhajjal Belizár vállára támasztja a fejét).

Belizár (leülteti a halottat a karosszékre és mindig Tillát nézve, kapkodás nélkül magára veszi kabátját és sapkáját, majd eloltja a villanylámpást és eltűnik az erkélyen).

(A sötétségben halk kopogtatás hallatszik.)

Egy fojtott hang: Tilla! Tilla!

(Künn hajnalodik.)

— Függöny. —

HERCZEG FERENC MUNKÁI

I. Regények, hosszabb elbeszélések:

	Fűzve
	korona
Tűz a pusztában	8.—
Az arany hegedű. 4. kiadás	8.—
A hét sváb. Regény. 2. kiadás	6.50
Magdaléna két élete	5.—
Alomország	7.—
A királyné futárja, Innocent és Mühl- beck rajzaival	7.—
A fehér páva. Kisvárosi történet	6.50
Szerelmesek	4.—
Lélekablás	—
Honszerző	8.—
Andor és András, Márk Lajos rajzaival	7.—
Pogányok. Történelmi regény	12.—
Idegenek közt	5.50
Egy leány története	—
Szabolcs házassága	—
Simon Zsuzsa	8.—
Fenn és lenn	8.—

Gyurkovicsék:

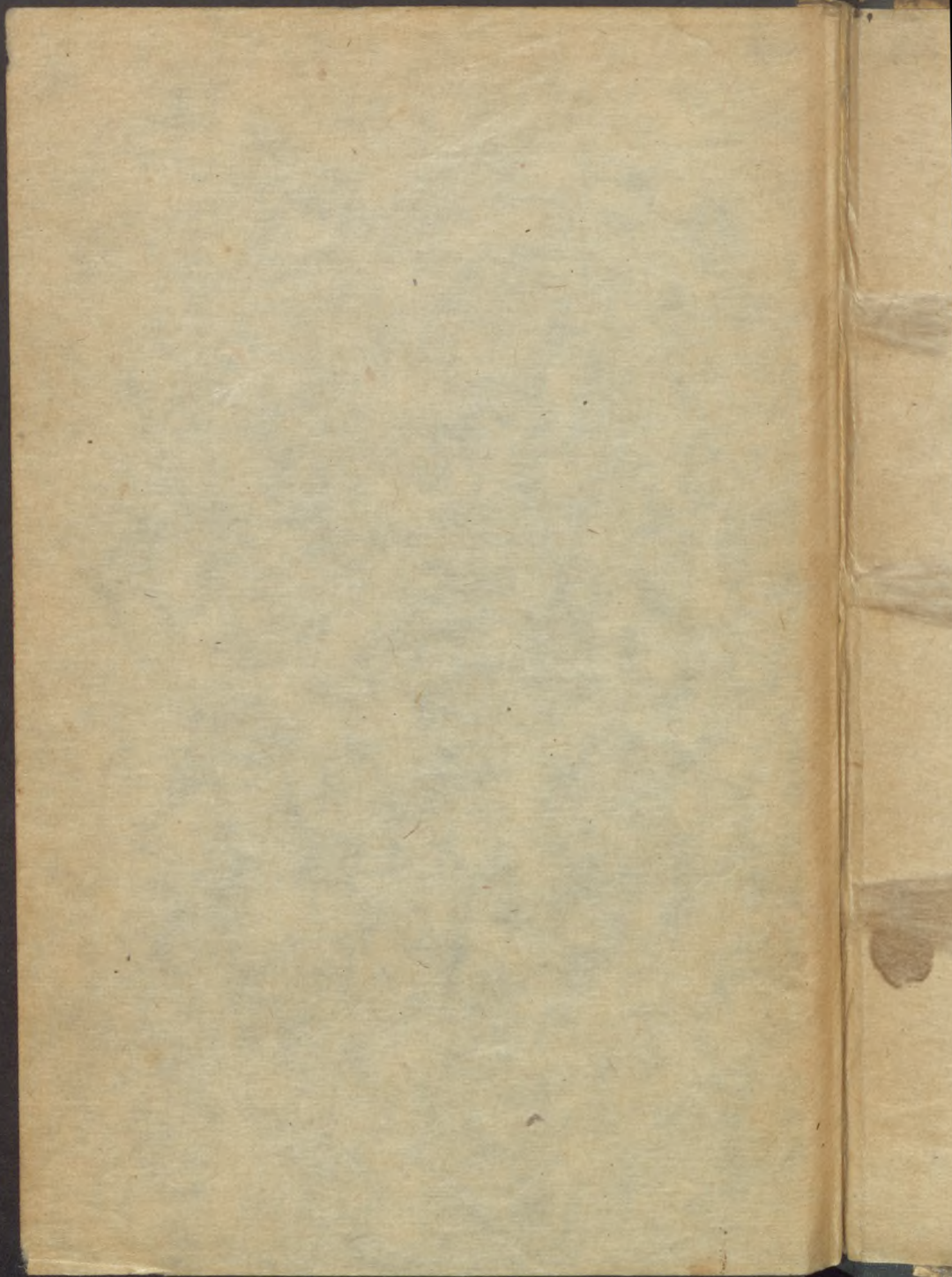
A Gyurkovics-lányok. 2—6. ezer	3.—
A Gyurkovics-fiúk. 4. kiadás	8.—
Gyurka és Sándor	5.—

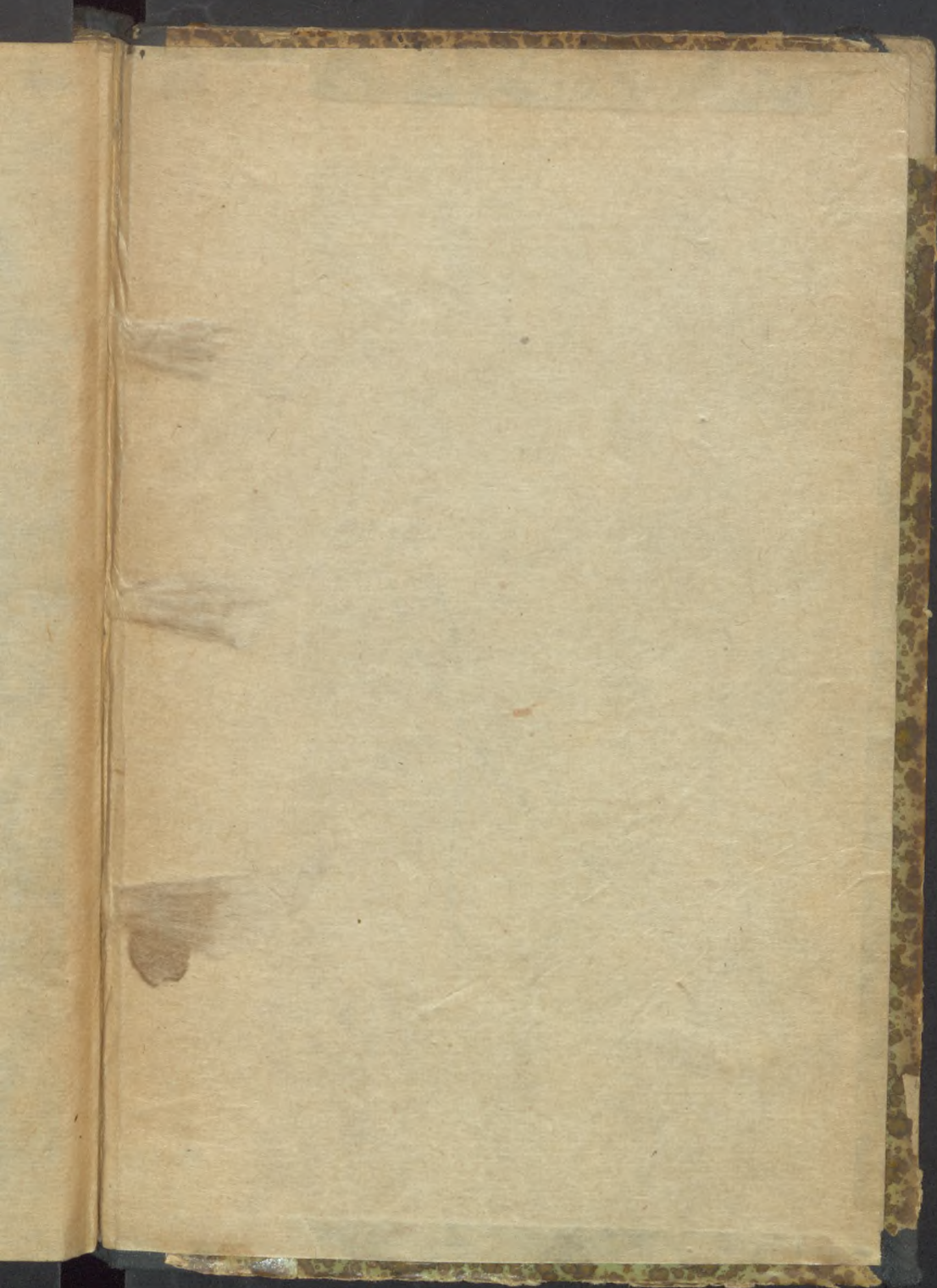
II. Elbeszélések:

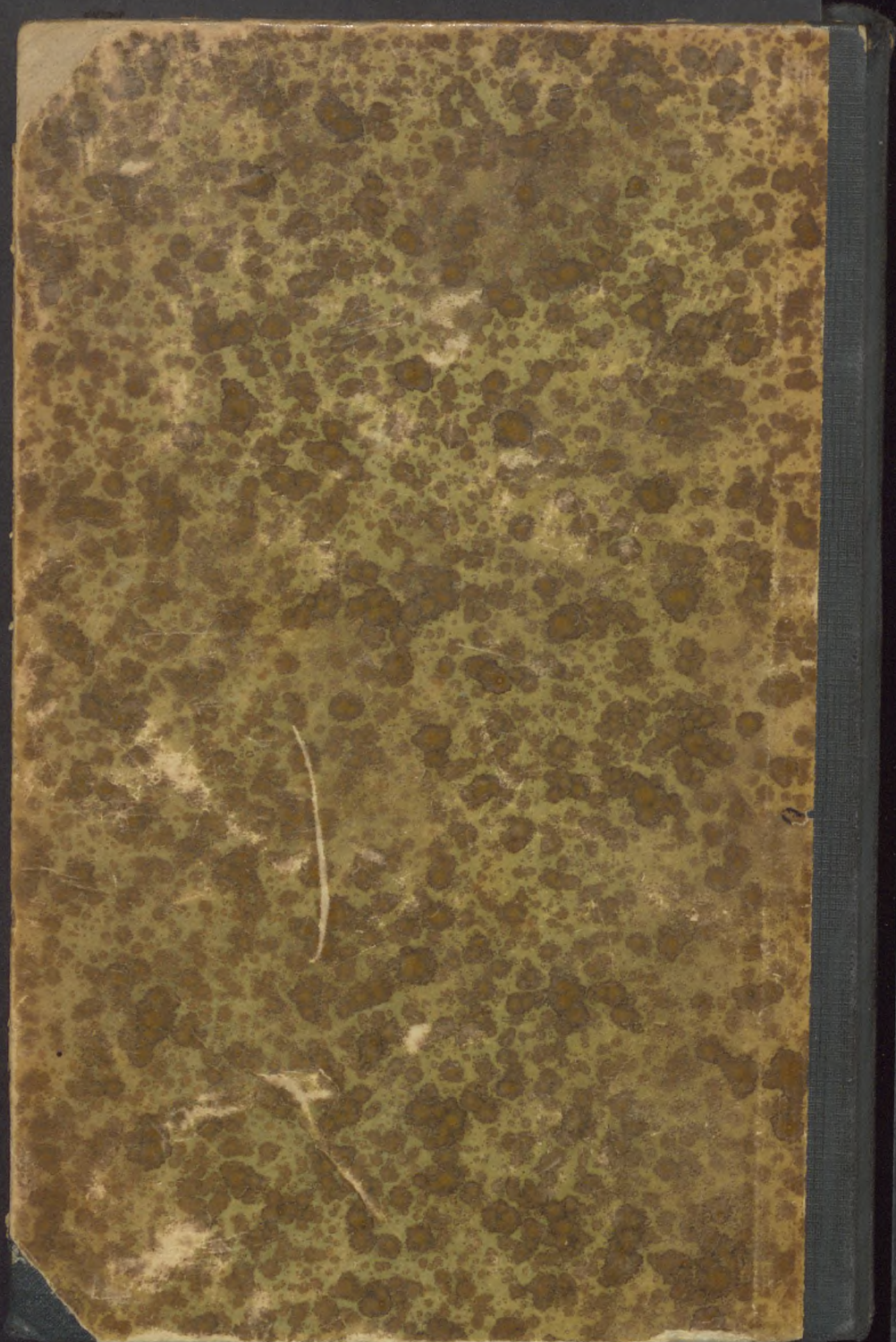
Napváros	8.—
Szelek szárnyán	6.50
Kaland	8.—
Elbeszélések	—
Böske, Erzs, Erzsébet	—
Arianna	8.—
Az első fecske	8.—
Napnyugati mesék	8.—
Mutamur	8.—
Mesék. Mühlbeck Károly rajzaival	12.—

SINGER ÉS WOLFNER KIADÁSAI

974